

Faunafonds Jaarverslag 2011

Inhoud

Voorwoord / 5

1. Het Faunafonds / 6

- 1.1. Inleiding / 6
- 1.2. Samenwerking met de provincies / 7
- 1.3. Beleid ten aanzien van tegemoetkomingen / 8
- 1.4. Werkwijze van het Faunafonds / 9
  - 1.4.1. Het aanvragen van een tegemoetkoming in de schade door dieren behorende tot beschermde inheemse soorten / 9
  - 1.4.2. Bezwaar en beroep / 9
  - 1.4.3. Wet Dwangsom / 10
  - 1.4.4. Financiering / 10

2. Het bestuur / 11

- 2.1. Het bestuur is bestuurder en toezichthouder van het Faunafonds / 11
- 2.2. 2011 in vogelvlucht / 15
- 2.3. Wet- en regelgeving / 16
- 2.4. Bedrijfsvoering / 16
- 2.5. Financiën / 17

3. Kerntaken / 18

- 3.1. Uitvoering kerntaken / 18
  - 3.1.1. Verzoekschriften voor een tegemoetkoming in de schade door dieren behorende tot beschermde inheemse diersoorten / 18
  - 3.1.2. Verleende tegemoetkomingen / 18
  - 3.1.3. Bezwaarschriften / 21
  - 3.1.4. Beroepschriften / 21
  - 3.1.5. Klachten / 21
- 3.2. Adviezen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken Landbouw en Innovatie / 22
- 3.3. Adviezen aan de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies / 24
- 3.4. Onderzoek en voorlichting / 24
- 3.5. Overige taken van het Faunafonds / 35

4. Bedrijfsvoering / 37

- 4.1. Secretariaat / 37
- 4.2. Informatisering en automatisering / 37

5. Sociaal Jaarverslag / 38

- 5.1. Personeel / 38
- 5.2. Arbeidsomstandigheden / 38
- 5.3. Bedrijfshulpverlening / 38
- 5.4. Ondernemingsraad / 39
- 5.5. Personeelsvereniging / 39

6. Financieel verslag 2011 / 41

- A Balans per 31 december 2011 / 42
- B Staat van baten en lasten over het jaar 2011 / 43
- C Grondslagen voor de financiële verslaggeving / 44
- D Toelichting op de balans per 31 december 2011 / 45
- E Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen / 48
- F Toelichting op de staat van baten en lasten over het jaar 2011 / 49
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant / 56

Bijlage 1:

Samenstelling Bestuur Faunafonds in 2011 / 58

Bijlage 2:

Samenstelling secretariaat Faunafonds 2011 / 60

Voorwoord

Bij mijn aantreden als voorzitter van het Faunafonds, per 1 juli 2011, heb ik geconstateerd dat het Faunafonds in een periode van transitie verkeert. In het Regeerakkoord van het Kabinet Rutte - Verhagen is vastgelegd dat het natuurbeleid zal worden gedecentraliseerd naar de provincies. Tussen Rijk en Provincies is vervolgens in september 2011 een onderhandelaarsakkoord gesloten, dat later door de provincies is geaccordeerd. In het onderhandelaarsakkoord is onder meer afgesproken dat de provincies al in 2012 verantwoordelijk worden voor de bekostiging van het Faunafonds. Voor het Faunafonds is in het onderhandelaarsakkoord vastgelegd dat de taken van het fonds over gaan naar de provincies. Effectuering van dit akkoord en eventuele noodzakelijke wijzigingen in regelgeving vergen tijd en ook bijzonder aandacht van alle partijen. Dit vraagt zowel van het bestuur als van de medewerkers van het secretariaat een extra inspanning om ook tijdens de veranderingen het reguliere werk kwalitatief zo goed mogelijk te verrichten. De decentralisatie biedt overigens ook weer nieuwe kansen en mogelijkheden.

Met de vaststelling van het onderhandelaarsakkoord is de organisatie van de werkzaamheden van het Faunafonds enigszins onduidelijk geworden. Formeel wijzigt de positie van het fonds overigens nog niet. Materieel is afgesproken dat de provincies vanaf 2012 verantwoordelijk worden voor de financiering van het Faunafonds, terwijl formeel juridisch de bepalingen van de Flora- en faunawet nog steeds op het Faunafonds van toepassing zijn en dus het departement van EL&I verantwoordelijk is voor de bekostiging van het fonds. Het bestuur verkeert evenwel in de vaste overtuiging dat we deze twee werkelijkheden de komende tijd tot één geheel zullen kunnen smeden. De basis hiervoor is in 2009 al gelegd. Toen zijn door het ministerie van LNV, het IPO en het Faunafonds goede afspraken over decentralisatie gemaakt. Deze beginselafspraken zullen de komende maanden verder worden uitgewerkt.

Gedurende de eerste maanden van mijn voorzitterschap heb ik al intensief met het werk van het Faunafonds kennis mogen maken. Provinciale Staten van Utrecht hebben onder meer besloten edelherten toe te laten op de Utrechtse Heuvelrug, de problematiek van de damherten in de duinen van Noord- en Zuid-Holland en Zeeland en zeker niet tot slot de provinciale besluiten tot het opschorten van beheer en schadebestrijdingsonthefingen hebben mij de veelzijdigheid en de complexiteit van de taken van het Faunafonds laten zien. Ook lijkt me het voornemen om tot één set landelijke beleidsregels, die voor alle provincies gelden te komen, een goed initiatief.

In het verslagjaar heeft het secretariaat weer een hoger aantal verzoekschriften ontvangen als in 2010. Ook het aantal bezwaren dat tegen beschikkingen van het Faunafonds is ingediend is in 2011 spectaculair gestegen. Het secretariaat heeft hierdoor regelmatig onder grote druk gestaan om de beschikkingen tijdig te kunnen nemen en verzenden. Ondanks deze grotere druk op bestuur en medewerkers zien we met vertrouwen de toekomst tegemoet. Uit de afspraken die het bestuur maakt met de provincies en het departement van EL&I over de wijze waarop wij onze taken uitoefenen, put ik het vertrouwen dat we ook in 2012, de kwaliteit die het Faunafonds levert, hoog kunnen houden en dat we laten zien dat we het kennis- en adviescentrum voor het beheer van de Nederlandse fauna zijn. Het bestuur en de medewerkers van het secretariaat zijn er klaar voor!

Mr G.J. Jansen

1. Het Faunafonds

1.1. Inleiding

Kerntaken en missie

Het Faunafonds is op 1 april 2002, bij de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet, ingesteld. Het is een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO). Sinds de inwerkingtreding van de Kaderwet ZBO zijn ook de bepalingen van die wet op het Faunafonds van toepassing, voorzover deze niet strijdig zijn met de bepalingen in de Flora- en faunawet. Zijn de bepalingen uit de kaderwet ZBO wel strijdig met de bepalingen in de Flora- en faunawet dan zou formeel de Flora- en faunawet moeten worden aangepast. Het departement heeft er echter voor gekozen deze wet niet meer aan te passen omdat de Flora- en faunawet op termijn zal worden geïntegreerd in de nieuwe wet Natuur.

De kerntaken van het Faunafonds staan vermeld in artikel 83 van de Flora- en faunawet. Het betreft:

- het bevorderen van maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade door dieren behorende tot beschermde inheemse soorten;
- het doen van onderzoek en geven van voorlichting omtrent maatregelen ter voorkoming en beperking van schade door dieren;
- het in daarvoor in aanmerking komende gevallen op verzoek verlenen van een tegemoetkoming in de schade die dieren behorende tot beschermde inheemse soorten hebben veroorzaakt aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren;
- het op verzoek geven van adviezen aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (thans Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, EL&I) en aan de colleges van gedeputeerde staten over aan hen bij wet opgedragen taken. Bijzonder in de advisering aan de Minister is onder meer het wettelijk verplichte Faunafondsadvies over het Faunabeheerplan van het Kroondomein en de hoogte van de jachtaktebijdrage.

Naast deze wettelijke taken verricht het Faunafonds een aantal van de wettelijke taken afgeleide taken. Dit betreft ondermeer:

- Rastertaken op de Veluwe en de Meinweg en van verjaagactiviteiten voor rotganzen op Texel. Het Faunafonds heeft ca. 200 km raster op de Veluwe en in de Meinweg in onderhoud. Daarnaast draagt het Faunafonds bij aan de verjaging van rotganzen naar de hoeve Zeeburg op Texel.
- Ganzenopvangovereenkomsten voor rotganzen en brandganzen op Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog, alsmede twee overeenkomsten met particuliere ondernemers in Zeeland (rotganzen) en Noord-Brabant (taigarietganzen). Tot op heden worden de overeenkomsten telkens voor één jaar afgesloten.
- Opvangovereenkomsten voor edelherten (27 stuks) en dassen (ca. 550 stuks). De opvangovereenkomsten voor edelherten zijn met ingang van 2011 niet meer verlengd. De overeenkomsten voor het opvangen van dassen zijn op verzoek van LNV door het Faunafonds overgenomen. In 2010 heeft het bestuur van het Faunafonds besloten de overeenkomsten vanaf 2011 weer met vijf jaar te verlengen tot en met 2015.
- Onderzoek naar mastaanbod. Op verzoek van de Minister van EL&I verricht het Faunafonds jaarlijks een onderzoek naar het verwachte mastaanbod (hoeveelheid eikels, beukenootjes en kastanjes) op de Veluwe en in de Meinweg in de provincie Limburg. Op basis van de verwachte hoeveelheid mast bepaalt de Minister of de één op één methode voor het beheer van de populatie wilde zwijnen in deze gebieden moet worden toegepast.

Het Faunafonds kan, op verzoek van de Minister van EL&I of een provincie, incidenteel extra taken verrichten.

Uitgangspunt is dat al deze taken op een rechtmatige en doelmatige wijze worden uitgevoerd en dat de kwaliteit van de beslissingen en de adviezen (inhoudelijk en juridisch-procedureel) hoog is.

Kernbegrippen, die als leidraad dienen bij de invulling van de taken van het Faunafonds als organisatie en de vormgeving van de werkprocessen zijn: deskundigheid, betrouwbaarheid, transparantie, klantgerichtheid met behoud van onafhankelijkheid, bedrijfsmatigheid, pro-actief handelen en maatschappelijke aanvaardbaarheid.

Bestuur

De leden van het bestuur van het Faunafonds zijn afkomstig uit kringen van de landbouw, de jacht en natuurbescherming en zijn deskundig op het gebied van het beheer van soorten en het bestrijden van schade. In het bestuur hebben voorts zitting een persoon uit kringen van de wetenschap met deskundigheid ten aanzien van gedragsecologie en een persoon afkomstig uit kringen van de dierenbescherming met deskundigheid ten aanzien van dierenwelzijn. Met deze brede samenstelling zijn alle aspecten van het faunabeheer in het bestuur ondergebracht. Deze samenstelling en de wettelijke verankering van het Faunafonds in de Flora- en faunawet geven de personen die lid zijn van het bestuur een onafhankelijke status. Het bestuur staat onder leiding van een voorzitter, die geen directe binding heeft met één of meer deskundigheden die in het bestuur zitting hebben. Het Faunafonds stelt jaarlijks een begroting op en publiceert een jaarrekening en jaarverslag onder andere op de website van het Faunafonds www.faunafonds.nl. Naast het verlenen van tegemoetkomingen in de schade heeft het Faunafonds een belangrijke adviserende taak voor de Minister van Economische Zaken, Landbouw, en Innovatie en de colleges van gedeputeerde staten, verricht het Faunafonds onderzoek en geeft voorlichting over maatregelen ter voorkoming en beperking van schade door beschermde diersoorten.

De samenstelling van het bestuur in 2011 is in bijlage 1 van dit verslag opgenomen.

1.2. Samenwerking met de provincies

Het Faunafonds is het wettelijk adviesorgaan voor de colleges van gedeputeerde staten van de provincies. In de Flora- en faunawet is in artikel 68 bepaald dat, alvorens gedeputeerde staten een ontheffing kunnen verlenen, het Faunafonds moet worden gehoord omtrent de aanvraag en de eventuele ontheffingverlening. De wetgever heeft deze wettelijke adviestaak aan het Faunafonds opgedragen om landelijk zoveel mogelijk éénzelfde ontheffingenbeleid te voeren. In 2011 heeft het Faunafonds in totaal 190 adviezen (in 2010: 179) aan gedeputeerde staten uitgebracht. In paragraaf 3.2 is een tabel opgenomen, waarin per provincie het aantal verstrekte adviezen is uitgesplitst. Daarnaast dienen gedeputeerde staten ontwerp faunabeheerplannen, alvorens zij deze goed keuren, voor een wettelijk advies aan het Faunafonds voor te leggen. In het verslagjaar zijn drie faunabeheer(deel)plannen (in 2010: vijf) aan het bestuur voor advies voorgelegd en heeft het bestuur daarover advies uitgebracht.

De Faunabeheereenheden spelen in de provincies een belangrijke rol bij het planmatig beheer van diersoorten. Faunabeheereenheden doen regelmatig een beroep op de kennis en de deskundigheid van het Faunafonds bij het opstellen van provinciale/regionale faunabeheerplannen. Het Faunafonds is daarom deelnemer aan het overleg van de secretarissen van de Faunabeheereenheden.

Decentralisatie van de Faunafondstaken.

In 2009 heeft het Rijk besloten de Faunafondstaken te decentraliseren naar de provincies. In het Regeerakkoord van het nieuwe Kabinet Rutte is vervolgens vastgelegd dat vrijwel het gehele natuurbeleid, waaronder de Faunafondstaken, naar de provincies wordt gedecentraliseerd. De onderhandelingen tussen het Rijk en IPO hebben ertoe geleid dat op 20 september 2011 tussen partijen overeenstemming is bereikt over de decentralisatie van de natuurtaken van het Rijk naar de provincies. Inmiddels hebben de provincies het onderhandelaarsakkoord van 20 september 2011 goedgekeurd. Voor het Faunafonds heeft één en ander tot gevolg dat op basis van de gemaakte afspraken de provincies met ingang van 2012 de financiering van het Faunafonds volledig voor hun rekening zullen nemen. Tussen partijen is voorts afgesproken dat de opneemregeling (verstrekken van tegemoetkomingen door het Faunafonds) moeten worden 'dichtgeschroeid'. Provincies hebben de Staatssecretaris verzocht met een door hen op te stellen concept een ministeriële regeling hier invulling aan te geven.

1.3. Beleid ten aanzien van het verlenen van tegemoetkomingen

In de wet is bepaald dat een tegemoetkoming in de schade door dieren behorende tot een beschermde inheemse soort slechts wordt verleend aan een belanghebbende, indien die schade redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven. De tegemoetkoming wordt naar billijkheid bepaald. In 2002 heeft de toenmalige Staatssecretaris van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij het bestuur van het Faunafonds verzocht in overeenstemming met haar als mede met de colleges van gedeputeerde staten van de provincies beleidsregels op te stellen, (de Regeling vaststelling schadevergoeding Faunafonds), met inachtneming waarvan het Faunafonds op verzoeken voor een tegemoetkoming in de schade door beschermde inheemse soorten zal beslissen. De regeling alsmede de wijzigingen daarop worden gepubliceerd in de Staatscourant.

In deze regeling is tot op detailniveau vastgelegd op welke wijze een verzoekschrift faunaschade bij het bestuur moet worden ingediend, aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om voor een tegemoetkoming in de schade in aanmerking te komen en in welke gevallen op voorhand reeds is bepaald dat geen tegemoetkoming in de schade zal worden verleend. Inmiddels zijn onderdelen van de regeling ter toetsing aan de rechter voorgelegd. De rechter heeft in de tot op heden aan hem voorgelegde gevallen steeds geoordeeld dat de beleidsregels van het Faunafonds de rechterlijke toets kunnen doorstaan. Op 4 mei 2011 is artikel 9 lid 2 uit de beleidsregels geschrapt. Deze regel gaf aan dat in uitzonderingssituaties afgeweken kon worden van de beleidsregels. In de praktijk maakte het bestuur weinig tot geen gebruik van deze regel, omdat de beleidsregels voldoende doordacht zijn. Daarnaast bestaat in de Algemene wet bestuursrecht reeds de mogelijkheid in uitzonderlijke situaties af te wijken van door het bestuur vastgestelde beleidsregels (art. 4.81 AWB). Het bestuur besloot daarom artikel 9 lid 2 te schrappen.

1.4. Werkwijze van het Faunafonds

1.4.1. Het aanvragen van een tegemoetkoming in de schade door dieren behorende tot beschermde inheemse soorten

Een verzoek voor een tegemoetkoming in de schade welke dieren behorende tot beschermde inheemse diersoorten aan bedrijfsmatig geteelde gewassen of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren hebben veroorzaakt, moet binnen zeven werkdagen nadat de grondgebruiker schade van enige omvang heeft geconstateerd, op een door het bestuur vastgesteld formulier worden ingediend. Sinds 1 maart 2011 is het ook mogelijk het verzoekschrift Faunaschade digitaal in te dienen. In totaal zijn in 2011 6222 verzoekschriften ontvangen. Daarvan is ruim 40% digitaal ingediend.

Voldoet de aanvraag, voor zover controleerbaar, aan de voorwaarden van de regeling dan wordt aan het taxatiebureau, in wiens werkgebied de percelen waarop de schade is aangericht zijn gelegen, opdracht verleend de schade te taxeren. Enkele dagen voor de geplande oogstdatum brengt de taxateur een laatste bezoek aan het schadeperceel en stelt hij de schadeomvang definitief vast. Een afwijkende werkwijze wordt gehanteerd bij verzoekschriften bij schade door dassen, reeën, damherten, edelherten of wilde zwijnen en schade door vossen aan landbouwhuisdieren. In al deze gevallen krijgt de consulent van het Faunafonds, in wiens werkgebied de schade is gemeld, het verzoek een veldbezoek te brengen. In voorkomend geval heeft de consulent de bevoegdheid gelijktijdig de omvang van de schade vast te stellen, als deze lager is dan € 1500. In 2011 hebben de consulenten van het Faunafonds 478 (2010: 236) taxaties uitgevoerd. Wordt het bedrag van € 1500 overschreden dan wordt alsnog een taxatieopdracht gegeven aan het taxatiebureau, in wiens werkgebied de schade wordt gemeld. Ook als de consulent de schade vaststelt, heeft de aanvrager de mogelijkheid daartegen een reclame in te stellen. Met deze werkzaamheden hebben de consulenten gezamenlijk ruim € 143.000 bespaard aan taxatiekosten.

Verzoekschriften waarin de schade is vastgesteld op een bedrag lager dan € 5.000, in enkele gevallen € 10.000, worden door de secretaris in mandaat afgedaan. Verzoekschriften met een vastgesteld schadebedrag hoger dan € 5.000 resp. € 10.000 worden maandelijks aan het bestuur van het Faunafonds ter beoordeling voorgelegd. Leidt een verzoekschrift tot betaling van een tegemoetkoming dan voert het secretariaat van het Faunafonds zelf de betaling uit en ontvangt de aanvrager daarvan bericht. Wordt een verzoek om een tegemoetkoming in de schade (gedeeltelijk) afgewezen, dan ontvangt de aanvrager een gemotiveerde beslissing.

1.4.2. Bezwaar en beroep

Indien een aanvrager van een tegemoetkoming in de schade het niet eens is met de beslissing, die hij van het Faunafonds op zijn aanvraag heeft ontvangen, dan kan hij daartegen een bezwaarschrift indienen bij het bestuur van het Faunafonds. Bezwaarde ontvangt een ontvangstbevestiging en een mededeling dat zijn bezwaarschrift voor advies wordt voorgelegd aan de Afdeling Recht en Rechtsbescherming van de Dienst Regelingen in Roermond. Het advies van de Afdeling wordt in de vorm van een conceptbeslissing op bezwaar aan het Faunafonds voorgelegd en indien het bestuur zich daarin kan vinden, door de voorzitter van het Faunafonds ondertekend. Als een aanvrager het niet eens is met de beslissing op zijn bezwaarschrift dan staat hem de gang naar de rechter tot wiens rechtsgebied de woonplaats van de aanvrager behoort, open en in tweede instantie hoger beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

1.4.3. Wet Dwangsom

Op 1 oktober 2009 is de Wet Dwangsom inwerking getreden. Deze wet houdt in dat wanneer een bestuursorgaan niet tijdig, dat wil zeggen binnen de wettelijke termijnen of als deze niet zijn gesteld binnen redelijke termijnen, op een verzoek dient te beslissen. Voor het Faunafonds zijn geen wettelijke termijnen gesteld. Doorgaans geldt als redelijke termijn de periode van 8-10 weken. Voor het Faunafonds geldt dat een verzoeker van een tegemoetkoming in de schade de beslissing op zijn verzoek binnen tien weken, nadat hij de bevestiging taxatie grondgebruiker van de taxateur heeft ontvangen, tegemoet kan zien. Voor wat betreft de afhandeling van bezwaren zijn afspraken gemaakt met de Dienst Regelingen dat bezwaarschriften in beginsel binnen de daarvoor geldende termijnen zullen worden afgerond. In 2011 is in totaal vier keer een vordering ontvangen van aanvragers van een tegemoetkoming die een beroep op de Wet Dwangsom hebben gedaan. Door het alsnog beslissen binnen de termijnen die de Wet Dwangsom stelt kon worden voorkomen dat dwangsommen moesten worden uitbetaald.

1.4.4. Financiering

De bekostiging van de te verlenen tegemoetkomingen alsmede de kosten van het secretariaat van het Faunafonds werden in 2011 gefinancierd door de beleidsverantwoordelijke directie van het Ministerie van EL&I, te weten de directie Natuur, Landschap en Platteland, thans directie Natuur en Biodiversiteit. De kosten van onderzoek en voorlichting door het Faunafonds worden bekostigd uit de bijdrage die jachtaktehouders jaarlijks ten behoeve van het Faunafonds verplicht zijn af te dragen en die via het Ministerie van EL&I aan het Faunafonds ter beschikking wordt gesteld.

2. Het bestuur

2.1. Het bestuur is bestuurder en toezichthouder van het Faunafonds

Het bestuur van het Faunafonds heeft tot taak het Faunafonds te besturen. Het bestuur hanteert daarbij de volgende missie en bestuursvisie:

Missie:

‘Het Faunafonds ontwikkelt zich tot het kennis- en adviescentrum voor het beheer van de Nederlandse Fauna, in het bijzonder ten aanzien van het voorkomen en beperken van bedrijfsmatige schade door in het wild levende dieren aan landbouwgewassen, bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren en de Nederlandse flora en fauna. Het bestuur geeft hieraan invulling door het (laten) verrichten van onderzoek, het geven van adviezen en het verlenen van tegemoetkomingen in de schade’.

Bestuursvisie:

Het bestuur voert een beleid dat effectief en efficiënt is en wil zuinig omgaan met de middelen die door de Minister van EL&I en eventueel anderen beschikbaar worden gesteld. Het bestuur wil transparant, daadkrachtig en betrouwbaar zijn, gesteund door een efficiënt, burgergericht en bedrijfsmatig werkend ambtelijk secretariaat.

De wijze waarop het bestuur zijn taak uitoefent is in overeenstemming met Beginselen van deugdelijk Overheidsbestuur zoals deze zijn vastgelegd in de Nederlandse code voor goed openbaar bestuur van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Juni 2009, 20522/1722-GMD32). Met het onderschrijven van deze code geeft het bestuur van het Faunafonds aan zich op een maatschappelijk geaccepteerde wijze te willen gedragen en erkent het bestuur de uitgangspunten en de principes van de code. De code staat toe dat op onderdelen gemotiveerd van de principes en uitgangspunten mag worden afgeweken.

Op de volgende punten wijkt het bestuur af van de principes en uitgangspunten van de code, waarbij de reden van de afwijking wordt vermeld:

- *Het bestuur vervult zowel de taak van bestuur als de taak van de raad van toezicht.*

Voor de motivering van deze afwijking van de code wordt verwezen naar de wijze waarop het bestuur van het Faunafonds is samengesteld en benoemd overeenkomstig de artikelen 85, 86 en 87 van de Flora- en faunawet. Daarin is impliciet bepaald dat het bestuur zelf het orgaan is dat bestuurt en toezicht houdt op het reilen en zeilen van het fonds. Het bestuur houdt in beginsel toezicht op twee fronten, namelijk als orgaan dat de ontwikkeling van ideeën en voorstellen ten aanzien van in het wild levende dieren stimuleert en begeleidt (de strategie die moet leiden tot het realiseren van de doelstellingen) en anderzijds als een soort ‘raad van toezicht’ op de uitvoering van de taken van het secretariaat (bewaken van de operationele en financiële doelstellingen). Het bestuur is, zoals uit de wet blijkt, samengesteld uit verschillende geledingen die bij het faunabeleid in ons land betrokken zijn. Dat zijn de landbouw, de jacht, de natuurbescherming (zowel de gebieds- als de soortenbescherming) alsmede het dierenwelzijn. Voorts is een persoon uit de wetenschap met specifieke deskundigheid ten aanzien van dierecologie aan het bestuur toegevoegd. Met deze samenstelling is gewaarborgd dat alle belangen bij het Nederlandse faunabeleid voldoende in het bestuur zijn vertegenwoordigd. De onafhankelijk voorzitter zorgt dat het evenwicht tussen belangen gewaarborgd blijft.

- *Het bestuur heeft zelf een Rooster van Aftreden vastgesteld.*

In de Flora- en faunawet is voorzien in de benoeming van de bestuursleden. De wettelijke benoemingswijze staat naar de mening van het bestuur niet garant voor continuïteit. Daarom heeft het bestuur binnen de kaders van de wet in februari 2006 zelf een Rooster van Aftreden vastgesteld. Volgens dit rooster is voor de komende jaren bepaald welk bestuurslid zijn zetel op welk moment beschikbaar stelt. Zo is gewaarborgd dat regelmatig 'nieuw bloed' in het bestuur kan instromen. Voor de verschillende bestuurszetels zijn profielschetsen opgesteld. Bij het vervullen van vacante bestuurszetels worden steeds de betrokken de organisaties uitgenodigd een voordracht van minimaal twee personen te doen. Een delegatie van het bestuur heeft vervolgens een gesprek met de voorgedragen kandidaten, brengt aan het bestuur verslag uit van de gesprekken en doet vervolgens een voorstel voor benoeming in de bestuursvergadering. Als het bestuur daarmee instemt, wordt de Minister van EL&I voorgesteld samen met de Colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies de voorgedragen persoon als nieuw Faunafondsbestuurslid te benoemen. Met deze werkwijze wordt, naar de mening van het bestuur, gewaarborgd dat de belangen, die bij de uitvoering van het faunabeleid een rol spelen, telkens voldoende aan bod kunnen komen. In 2011 expireerde de benoemingstermijn van de heer Huys per 30 juni 2011. De heer mr. G.J. Jansen te Zwolle is door de Minister van EL&I alsmede de colleges van gedeputeerde staten van de provincies per 1 juli 2011 benoemd tot voorzitter van het Faunafonds. De Staatssecretaris van EL&I heeft voorts de benoemingstermijnen van de heren C.W. Ripmeester (dierenwelzijn), R. Foppen (wetenschap) en J. Schellekens (jacht) met terugwerkende kracht tot 1 juli 2010 voor de periode eindigend op 30 juni 2014 verlengd. Voor een volledig overzicht van de benoemingsperiodes van de huidige bestuursleden wordt verwezen naar bijlage 1 van dit jaarverslag.

Bij het functioneren van het fonds let het bestuur erop dat er zoveel mogelijk transparant wordt gewerkt. Zo is besloten dat de vastgestelde verslagen van bestuursvergaderingen alsmede de aan de Staatssecretaris van EL&I uitgebrachte adviezen en de resultaten van in opdracht van het Faunafonds uitgevoerd onderzoek op de website van het Faunafonds worden geplaatst. Daarnaast worden per half jaar gerangschikt ook de uitbetaalde tegemoetkomingen op de website gepubliceerd. Het jaarverslag en de jaarrekening worden op de website van het Faunafonds gepubliceerd. Het bestuur heeft met ingang van 2010 er uit milieu- en kostenoverwegingen voor gekozen het jaarverslag niet meer in boekvorm uit te brengen. Degenen die in het verleden het jaarverslag van het Faunafonds toegestuurd kregen ontvangen nu een brief waarin wordt meegedeeld dat het jaarverslag van het Faunafonds op de website van het Faunafonds is in te zien.

Conform het Aansturingsarrangement Faunafonds dat tussen de Secretaris-Generaal van het Ministerie van LNV en het bestuur van het Faunafonds is overeengekomen, vindt eens per twee jaar overleg met de Minister van EL&I (Staatssecretaris) plaats over de taakuitoefening door het bestuur van het Faunafonds. In de tweede helft van 2011 heeft een kennismakingsgesprek plaatsgevonden met de Directeur-Generaal van het departement van EL&I, mevrouw ir. A.M. Burger.

- *De inrichting van de financiële verslaggeving vindt plaats aan de hand van de met de Minister van EL&I overeengekomen verslaggevingsgrondslagen.*

De Minister van EL&I stelt jaarlijks een controleprotocol vast op basis waarvan de financiële verslaggeving wordt gecontroleerd door de externe accountant. Daarvan wordt verslag gedaan in de Controleverklaring, waarin voor de jaarrekening van het fonds de wettelijk verplichte getrouwheids- en rechtmatigheidsverklaring wordt afgegeven. Jaarlijks vindt over de wijze van besteding van middelen en de wijze waarop daarover verslag is gedaan een verantwoording plaats met een vertegenwoordiger van de Staatssecretaris van EL&I tijdens het Verantwoordingsgesprek.

Hierna zal de wijze waarop het toezicht op het functioneren van het fonds vorm en inhoud heeft gekregen worden toegelicht. Hierbij moet worden opgemerkt dat een grote rol is weggelegd voor het secretariaat van het Faunafonds. De medewerkers van het secretariaat verrichten, onder leiding en verantwoording van de secretaris de dagelijkse werkzaamheden. In de Mandaatregeling Faunafonds is vastgelegd voor welke werkzaamheden het bestuur de secretaris mandaat heeft verleend. De toezichtstaken van het bestuur zien op de in mandaat uitgevoerde taken van het secretariaat, alsmede op het eigen functioneren van het bestuur.

In het kader van good governance heeft het bestuur in 2007 een gedragscode voor bestuursleden en medewerkers van het Faunafonds vastgesteld. In de gedragscode zijn bepalingen opgenomen, die moeten voorkomen dat belangenverstrengeling optreedt bij bestuursleden en medewerkers. Overigens is de door het bestuur vastgestelde gedragscode voor wat de medewerkers van het Faunafonds aanvullend op de gedragscode, die al voor hen geldt als medewerkers van de directie Natuur Landschap en Platteland van het Ministerie van EL&I. De gedragscode is op de website van het Faunafonds gepubliceerd.

Bestuursvergaderingen

Het Faunafonds vergadert maandelijks. Twee keer per jaar wordt 'op locatie' vergaderd en wordt aansluitend een werkbezoek gepland. De 'april'-vergadering is gehouden in het gemeentehuis van Strijen (ZH), waar het bestuur te gast was bij deze gemeente en de WBE Hoekse Waard. Na een korte toelichting werd onder leiding van de heer H. Melissant een veldbezoek gebracht aan de Korendijkse Slikken, waar uitleg werd gegeven over het ganzenbeleid en het exotenbeleid. De 'mei'-vergadering werd in vergaderzaal van Kasteel Groeneveld te Baarn gehouden en stond geheel in het teken van het afscheid van de scheidend voorzitter de heer Huys. Tijdens het middagdeelte van deze vergadering werd de scheidend voorzitter een afscheidssymposium aangeboden, getiteld 'Focus op 12 jaar Faunafonds'. Na afloop was er een drukbezochte afscheidsreceptie voor de heer Huys. De 'oktober'-vergadering is gehouden te Weesp. De familie Hooijer exploiteert naast een melkvee-houderij ook een vergaderlocatie. Tijdens het middagprogramma van deze dag is in aanwezigheid van bestuursleden van de FBE Noord-Holland gesproken over de invulling van het begrip adequaat gebruik van de ontheffing voor aan verjaging ondersteunend afschot en is kennisgemaakt met het bedrijf van de fam. Hooijer.

In aanvulling op de toezichtrol, die het bestuur zelf vervuld en die hiervoor is beschreven, heeft het bestuur uit zijn midden een aantal commissies benoemd die tot taak hebben bepaalde bestuursbesluiten, die door het secretariaat worden geconcipeerd voor besluitvorming in de bestuursvergadering voor te bereiden of die, in het geval van de Auditcommissie, toezichttaken verricht op het financiële middelenbeheer van het fonds. De commissies worden hierna beschreven.

Auditcommissie

Eind 2004 heeft de Minister van LNV de Regeling Liquidemiddelenbeheer vastgesteld en aan het bestuur van het Faunafonds toegezonden. De Regeling is binnen het bestuur besproken. Naar aanleiding daarvan heeft het bestuur besloten dat de wijze waarop het bestuur omgaat met zijn liquide middelen moet worden vastgelegd in een Treasurystatuut. Het concept van het statuut is voorgelegd aan de accountant van het fonds. Het concept met daarin opmerkingen van de accountant verwerkt, is vastgesteld in de bestuursvergadering van 7 april 2005.

Het Treasurystatuut bevat bepalingen hoe de liquide middelen die aan het fonds ter uitoefening van zijn taken ter beschikking worden gesteld, worden beschermd tegen ongewenste financiële risico's. De Auditcommissie bestaat uit de voorzitter, twee bestuursleden, ondersteund door de secretaris en de medewerker financiën. De Auditcommissie wordt naast de werkzaamheden, die uit het Treasurystatuut voortkomen, ook ingezet bij de voorbereiding van financiële stukken, die aan het bestuur ter besluitvorming worden voorgelegd. Zo worden de concept-begroting alsmede de concepten van jaarrekening besproken in een vergadering van de Auditcommissie alvorens deze stukken ter besluitvorming aan het bestuur worden voorgelegd. Tijdens de bestuursvergadering wordt door één of meer leden van de Auditcommissie verslag gedaan van de bespreking van het betreffende onderwerp in de Auditcommissie. De Auditcommissie oefent op deze wijze toezicht uit op een groot deel van de financiële taken van het fonds. Voorts moet worden vermeld dat de delegatie van het Faunafonds tijdens het jaarlijkse gesprek met de Minister bestaat uit de leden van de Auditcommissie aangevuld met enkele andere bestuursleden van het Faunafonds. De Auditcommissie vergadert minimaal twee keer per jaar. In het voorjaar als de concept jaarrekening met de accountant wordt besproken en in het najaar als de concept begroting voor het volgend jaar is samengesteld.

De commissie bestaat uit de leden J.S. Huys, (per 1 juli 2011 opgevolgd door de heer mr. G.J. Jansen) A.G. Dijkhuis en J. Schellekens, welke laatste als voorzitter van de commissie optreedt. De leden van de commissie vormen ook de basis voor de Faunafondsdelegatie voor het gesprek met de directeur NLP van EL&I over het verantwoording afleggen over de jaarstukken. De commissie handelt volgens het september 2008 door het bestuur vastgestelde Reglement Auditcommissie. In het reglement is de taak en de werkwijze van de Auditcommissie vastgelegd. Zo is ook bepaald dat de functies van voorzitter van het Faunafonds onverenigbaar is met de functie van voorzitter van de Auditcommissie.

Commissie Onderzoek Faunafonds.

Een andere commissie uit het bestuur van het Faunafonds die een rol vervult bij het toezicht op de taken van het Faunafonds is de Commissie Onderzoek Faunafonds. De Commissie Onderzoek is door het bestuur ingesteld en bestaat uit vijf bestuursleden, ondersteund door de secretaris en de coördinator onderzoek van het Faunafonds secretariaat. De volgende leden hebben zitting in de Commissie Onderzoek: A.G. Dijkhuis, R.P.B. Foppen, C.W. Ripmeester, P.L. Sterkenburgh en J.J.T. Teeuwisse. Daarmee is elke discipline uit het bestuur vertegenwoordigd in de Commissie Onderzoek van het Faunafonds.

De Commissie heeft tot taak het onderzoek, waartoe door het bestuur van het Faunafonds is besloten, te volgen en te bezien of het overeenkomstig de afspraken wordt uitgevoerd. Daarnaast heeft de Commissie een rol bij het ontwikkelen van onderzoeksvragen en het definiëren van nieuwe onderzoeksvoorstellen. Tenslotte bewaakt de Commissie het onderzoeksfonds, het budget dat voor onderzoek beschikbaar is. De Commissie Onderzoek vergadert doorgaans vier keer per jaar.

In 2011 heeft de Commissie zich bezig gehouden met initiëring en begeleiding van onderzoek, alsook de terugkoppeling van onderzoeksresultaten naar het bestuur. Daarnaast is actief het ministerie van EL&I, provincie en faunabeheereenheden bericht over onderzoekstaken, alsmede verschillende media en relevante vaktijdschriften. Het onderzoek is uitgezet conform de doelstellingen zoals omschreven in het Meerjarenprogramma Onderzoek Faunafonds 2009-2013.

Klankbordgroep Faunafonds

Teneinde de contacten met de 'klanten' van het Faunafonds te intensiveren heeft het bestuur besloten tot de instelling van een klankbordgroep. De taak van de klankbordgroep is onder meer het bestuur te adviseren over zaken die aanvragers van een tegemoetkoming in de schade raken. De klankbordgroep is in maart 2011 bijeen geweest, waarbij onder meer de evaluatie van de communicatiestrategie, het adequaat gebruik, het digitale verzoekschrift en natuurpacht als onderwerpen op de agenda hebben gestaan. De samenstelling van de klankbordgroep is als volgt: de heer P. de Koeijer zit de klankbordgroep voor. Verder hebben in de klankbordgroep zitting de heren: A. Hooijer, M. Dekker, E. Tijhaar, J. Zevenbergen, C. Smeets en W. Streekstra. Het secretariaat van de klankbordgroep wordt gevoerd door de heer M. Westebring, beleidsmedewerker Faunazaken bij het secretariaat van het Faunafonds.

2.2. 2011 in vogelvlucht

Faunabeheer(deel)plannen

In 2011 is een drietal faunabeheer(deel)plannen in het bestuur besproken. Dit betrof het faunabeheerplan van de provincie Noord-Brabant en de deelfaunabeheerplannen Damhert NH/ZH en het deelfaunabeheerplan Limburg. Het faunabeheerplan van de provincie Noord-Brabant beschrijft de uitvoering van het faunabeheer zoals dat door de provincie Noord-Brabant in zijn beleidsnota is vastgelegd. De provincie Noord-Brabant is de eerste provincie die de zogenoemde Een Loket functie heeft ingevoerd. Dit houdt in dat voor alle aanvragen die betrekking hebben op de uitvoering van het faunabeheer in deze provincie de Faunabeheereenheid Noord-Brabant het aanspreekpunt is. In de deelfaunabeheerplannen damhert NH/ZH wordt beschreven hoe de damhertenpopulatie zich vanuit de Amsterdamse Waterleidingduinen op het grensgebied van beide provincie heeft uitgebreid over de omliggende gronden en daar overlast en schade veroorzaakt. Het plan biedt naar de mening van het bestuur aanknopingspunten de overlast en de schade te beteugelen.

Tenslotte heeft de FBE Limburg twee aanvullende hoofdstukken uit het vigerende faunabeheerplan aan het bestuur ter advisering voorgelegd. Het betrof het hoofdstuk Brandgans en het hoofdstuk Een Loketfunctie. Het hoofdstuk Brandgans is geschreven naar aanleiding van het advies dat het bestuur in 2010 op het Faunabeheerplan Limburg heeft uitgebracht. Het bestuur heeft toen aangegeven het verstandig te vinden dat ook het beheer van de brandgans in Limburg planmatig wordt aangepakt. Dit is door de FBE opgepakt. In navolging van zijn buurprovincie heeft Limburg ook de Eén Loketfunctie in het faunabeheerplan beschreven.

Ontheffingsymposium

Op 15 november 2011 heeft het bestuur in de vaste vergaderlocatie te Nijkerk het Ontheffingsymposium georganiseerd. Tijdens dit symposium, dat goed werd bezocht door vertegenwoordigers van alle organisaties, die betrokken zijn bij het faunabeheer in ons land werden een aantal thema's nader belicht. Enkele van die thema's waren: evaluatie van twee generaties faunabeheerplannen, adequaat gebruik van de aan verjaging verleende ontheffing voor afschot, het ontwerp van de nieuwe wet natuur, gebruik automatiserings- en rapporteringssystemen. Zo'n 120 personen hebben aan het symposium deelgenomen.

Ongevraagd advies aan de Staatssecretaris van EL&I over het gebruik van kunstlicht.

Op 16 december 2010 heeft de rechtbank Leeuwarden uitspraak gedaan in het geding tussen de Faunabescherming en de provincie Friesland over een door de provincie verleende ontheffing voor het gebruik van kunstlicht bij het doden van vossen. Vanwege de mogelijke consequenties van die uitspraak heeft het bestuur de Staatssecretaris van EL&I geadviseerd.

2.3. Wet- en regelgeving

In het verslagjaar 2011 zijn geen wijzigingen in de wet noch in de uitvoeringsregelingen van de wet doorgevoerd die voor het functioneren van het Faunafonds van belang zijn geweest. Wel heeft het Faunafondsbestuur een advies uitgebracht op het voorontwerp van de nieuwe wet Natuur, thans Natuurbescherming.

2.4. Bedrijfsvoering

Administratieve Organisatie:

In het verslagjaar is de administratieve organisatie (AO) van de werkzaamheden van het secretariaat van het Faunafonds wederom geactualiseerd. In de AO is vastgelegd welke functionaris voor welke taken verantwoordelijk is en hoe de routing van bepaalde werkzaamheden verloopt. De AO is niet alleen voor nieuwe medewerkers van groot belang bij hun inwerkprogramma, maar wordt ook door de ervaren medewerkers als naslagwerk gebruikt. Bovendien maakt de accountant graag gebruik van de AO bij de controle van de jaarrekening.

Interne controle op de taxaties:

Het bestuur heeft ook in 2011 weer besloten dat een aantal taxaties wordt gecontroleerd door medewerkers/taxateurs van de Dienst Landbouw Voorlichting (DLV). Met deze dienst is afgesproken dat jaarlijks in 100 dossiers een controletaxatie door DLV wordt uitgevoerd. In 2011 zijn in 40 grasland- en 40 akkerbouw- en 20 fruitteeltdossiers controletaxaties uitgevoerd. De uitkomsten van de controletaxaties wezen uit dat in de meeste gevallen tot een nagenoeg zelfde taxatiebedrag werd gekomen en daar waar de uitkomsten afweken, er een verklaring voor kon worden gevonden. De reden voor de afwijking was dat meestal een ander referentiepunt als uitgangspunt voor de schadevaststelling was gekozen.

Digitale inwinning verzoekschriften:

Sinds 1 maart 2011 is het invullen en digitaal inzenden van een verzoekschrift tegemoetkoming Faunaschade mogelijk. Geconcludeerd moet worden dat in redelijke mate van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. Ca. 40% van de in 2011 ontvangen verzoekschriften wordt digitaal ingediend.

2.5. Financiën

In 2011 zijn in totaal 6222 verzoekschriften Faunaschade ontvangen (in 2010: 5829) en is in totaal ruim € 12,0 miljoen (in 2010: € 8,7 miljoen) aan tegemoetkomingen in de schade betaald. Dit bedrag is exclusief de schadecomponent in de ganzenopvangovereenkomsten voor de Waddeneilanden. Dat bedrag was € 1.332.971 (in 2010: € 664.208). In totaal heeft het Faunafonds in 2011 dus ruim € 13,3 miljoen betaald aan tegemoetkomingen (in 2010: € 9,4 miljoen).

In de jaarrekening is op pagina 47 een onzekerheid opgenomen omtrent de overschrijding van de goedgekeurde begroting inzake de gedoogovereenkomsten dassen en edelherten ten bedrage van € 146.769 en de overschrijding van de goedgekeurde begroting inzake ganzenopvangovereenkomsten Wadden ten bedrage van € 564.027. De overschrijdingen zijn veroorzaakt doordat in de overeenkomsten een schadecomponent is begrepen die variabel is. Bij de opstelling van de begroting 2011 in augustus 2010 was niet te voorzien dat de droge stofprijs in 2011 zou stijgen tot € 0,26 per kg. Omdat het Ministerie van EL&I expliciet opdracht heeft verleend voor het afsluiten van vijfjarige dassen- en edelhertenovereenkomsten en éénjarige ganzenopvangovereenkomsten is het bestuur van oordeel dat het Ministerie hiervoor aanvullende bijdragen ter beschikking dient te stellen. Het bestuur beschikt niet over eigen middelen om deze lasten voor zijn rekening te nemen, indien het Ministerie desondanks negatief beslist.

Voor een gedetailleerd overzicht van de financiën wordt volstaan te verwijzen naar hoofdstuk 3.1. uitvoering kerntaken alsmede naar de jaarrekening 2011, dat bij dit verslag is gevoegd.

3. Kerntaken

3.1. Uitvoering kerntaken

3.1.1. Verzoekschriften voor een tegemoetkoming in de schade door dieren behorende tot beschermde inheemse diersoorten

In artikel 84 van de Flora- en faunawet is bepaald dat een belanghebbende die schade lijdt veroorzaakt door dieren behorende tot beschermde inheemse diersoorten aan landbouwgewassen, vee, bossen of bedrijfsmatige visserij en die in redelijkheid niet tot zijn risico dient te blijven zich tot het Faunafonds kan wenden met een verzoek een tegemoetkoming in de schade te verlenen.

Tabel 1: aantallen ontvangen verzoekschriften voor een tegemoetkoming in de schade over de jaren 2006 tot en met 2011:

Aantal verzoekschriften:					
2006	2007	2008	2009	2010	2011
4259	4080	4845	5311	5829	6222

Het totaal aantal ontvangen verzoekschriften blijft toenemen ten opzichte van voorgaande jaren. Uit een analyse van de per maand ontvangen verzoekschriften blijkt dat het aantal ontvangen verzoekschriften gedurende de zomermaanden blijft stijgen. De stijging van het aantal verzoekschriften heeft zich in de maanden mei tot en met augustus voorgedaan en moet worden toegerekend aan de overzomerende ganzen.

De in 2010 gesignaleerde trend, dat het aantal verzoekschriften in het najaar waarbij de schade wordt veroorzaakt door overwinterende ganzen toeneemt, heeft zich in 2011 niet doorgezet. Het aantal is zelfs iets teruggelopen. Een mogelijke verklaring hiervoor is de gunstige groeiomstandigheden in het najaar waardoor met name het grasland snel kan herstellen.

3.1.2. Verleende tegemoetkomingen

Hierna is in tabel 2 vermeld welke bedrag per diersoort is verleend als tegemoetkoming in de schade. Het gaat hierbij om de tegemoetkoming die per diersoort in 2011 is uitbetaald.

Gelijk aan voorgaande jaren is in het totaalbedrag niet opgenomen de schade die is ontstaan door de opvang van overwinterende rotganzen en brandganzen op de Waddeneilanden (Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog). Deze opvangovereenkomsten, die door het Faunafonds worden uitgevoerd, kennen dezelfde systematiek als de PSAN overeenkomsten. Dat wil zeggen dat de opvangovereenkomsten bestaan uit twee componenten, te weten een vaste component voor het feit dat de grondgebruiker meedoet aan de opvangovereenkomst (extra onkruidbestrijding en extra doorzaaien) en een variabele component voor de door de ganzen aangerichte gewasschade. In de jaarrekening is op blz. 55 een totaal bedrag opgenomen voor de ganzenopvangovereenkomsten van € 1.735.027. De schadecomponent bedroeg in 2011 € 1.332.971. Dat betekent dat voor de vaste component in totaal € 402.056 is uitbetaald.

Het totaal bedrag aan in 2011 verleende tegemoetkomingen in de schade, inclusief het gewasschadebedrag voor de opvang van overwinterende ganzen op de Waddeneilanden, bedraagt derhalve € 13.388.192.

Diersoort:	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Haas	5.361	20.205	37.773	27.042	38.019	14.824
Konijn		279				
Fazant	11.258	14.333	8.586	11.763	2.135	4.216
Wilde eend	11.411	9.204	4.089	11.053	15.571	2.781
Houtduif	491		132	2.386	31	12.764
Patrijs			2.718			169
Kolgans	793.120	907.615	2.267.768	1.094.709	1.296.576	1.885.917
Grauwe gans	1.081.357	1.344.536	2.246.282	1.594.771	1.917.884	2.937.937
Rietgans	50.733	29.619	88.345	57.651	70.341	105.156
Kl. rietgans	57.222	42.516	100.054	60.403	72.767	86.052
Brandgans	334.662	658.140	1.707.528	768.345	870.525	1.573.538
Rotgans	241.805	842.949	421.693	141.896	183.205	313.290
Canadagans	18.200	1.873	1.479	3.885	1.399	3.930
Overz.gans	18.887	3.638				
Overz. kolgans	10.351	14.518	72.833	80.663	52.190	59.671
Overz. Gr. gans	409.831	536.124	1.055.586	1.279.060	1.614.118	1.947.459
Overz. Br. gans	10.835	19.886	106.893	65.537	111.068	127.598
Kleine zwaan	2.329	2.502	4.074	3.822	5.052	8.388
Wilde zwaan	3.518	2.026	4.496	3.537	572	5.375
Knobbelzwaan	74.348	69.891	93.116	65.414	71.220	83.783
Bergeend	438	710	948	984		43
Smient	553.586	624.992	768.144	523.002	417.805	802.494
Meerkoet	4.914	13.893	17.069	8.290	8.020	14.984
Waterhoen	541		1.324	1.733	187	
Meesachtigen	229.357	189.192	1.572.370	508.398	1.322.887	1.130.544
Zanlijster	1.315	19.129	2.828	8.259	23.790	17.475
Merel	25.338	27.052	21.020	11.753	15.950	20.465
Vinkachtigen	19.213	63.919	119.171	9.510	68.360	70.577
Spechtachtigen		65.301	5.583		64	765
Ov. zangvogels	318.919	231.010	138.604	6.080		
Zwarte kraai	11.872	6.562	8.969	2.738	40	1.162
Roek	72.638	39.271	80.258	66.257	50.807	41.711
Kauw	2.550		431		156	264
Ekster	2.786	2.102	9.736	3.912	8.653	7.389
Spreeuw	3.687	5.897		795	3.226	65
Scholekster				3.166	118	188
Havik	944					
Holenduif	1.266	960	5.722	13.095	10.517	8.044
Zilvermeeuw	58	377	73	343		
Huisms		1.833	975	410	390	645
Gaai	7.934	5.260	12.300	5.400	22.138	18.576
Kokmeeuw				1.762		1.103
Kievit					2.115	
Edelhert	54.412	54.328	70.702	43.625	101.508	128.597
Damhart	8.038	21.882	36.311	71.076	39.502	81.172
Ree	12.504	7.910	538	20.566	17.448	27.740
Wild zwijn	13.262	49.119	46.239	124.342	155.653	190.500
Vos	8.516					
Das	61.381	71.243	59.252	101.119	100.108	89.699
Bever	2.135	174	139	61	723	546
Veldmuis	56.392	466				
Woelrat	715.239	19.951	4.965	33.190 **		226.570****
Steenmarter					77	
Kraanvogel						1.055
	5.324.954	6.042.387	11.207.116*	6.841.803***	8.692.915	12.055.221****

Tabel 2: verleende tegemoetkomingen Faunafonds in 2006 tot en met 2011

* In de jaarrekening 2008 is een totaalbedrag vermeld van € 11.206.207. Het verschil van € 909 heeft betrekking op correctieboekingen in 2008.

** Dit bedrag betreft twee beslissingen na bezwaar waarbij een (hogere) tegemoetkoming is betaald in schade veroorzaakt door woelratten aan fruitbomen in het jaar 2005.

*** In de jaarrekening 2009 is een totaalbedrag vermeld van € 6.838.182. Het verschil van € 3.621 heeft betrekking op correctieboekingen in 2009. Het bedrag van € 6.841.803 is in 2009 betaald voor tegemoetkomingen in de schade. Daarnaast is € 649.414 betaald voor tegemoetkomingen in het kader van de opvang van overwinterende ganzen op de Waddeneilanden (Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog). Deze opvangovereenkomsten, die door het Faunafonds worden uitgevoerd, kennen dezelfde systematiek als de PSAN overeenkomsten voor de ganzenopvang die in de rest van Nederland kunnen worden afgesloten. Het totaalbedrag aan in 2009 verleende tegemoetkomingen bedraagt derhalve € 7.491.217.

**** Dit betreft een beslissing na meerdere procedures bij de bestuursrechter waarbij op grond van een finale uitspraak van Raad van State een hogere tegemoetkoming is betaald in schade veroorzaakt door woelratten aan fruitbomen in het jaar 2010.

***** In de jaarrekening op blz. 43 van dit verslag is een totaal bedrag van € 12.052.003 opgenomen. Het verschil van € 3.218 heeft betrekking op twee tegemoetkomingen die in 2010 dubbel zijn betaald en die in 2011 zijn terugontvangen.

Toelichting op de cijfers:

Naast het totaal uitbetaalde bedrag van € 13.388.192 heeft ook Dienst Regelingen aan deelnemers aan de ganzenopvangregeling in het kader van PSAN een bedrag aan opbrengstenderving aan landbouwgewassen betaald. Wanneer het totaal door het Faunafonds uitgekeerde bedrag over 2011 wordt vergeleken met voorgaande jaren dan valt het volgende op.

Het bedrag dat als tegemoetkoming in de schade in het kader van de Regeling schadevergoeding Faunafonds is uitbetaald, bedraagt € 12.055.221. Wanneer dit bedrag wordt vergeleken met het aan tegemoetkomingen uitgekeerde bedrag in 2010, € 8.692.915, dan is er sprake van een forse toename van het uitbetaalde bedrag. Deze toename wordt veroorzaakt door een verdere stijging van het aantal verzoekschriften en de stijging in de prijzen voor landbouwproducten. Met name de prijzen droge stof voor gras zijn in 2011 aanmerkelijk gestegen.

Het bedrag aan tegemoetkomingen in schade veroorzaakt door overwinterende ganzen is fors gestegen met een bedrag van € 3.623.124,- De stijging wordt met name veroorzaakt door de hogere droge stof prijs in combinatie met zwaar beschadigde percelen en slechte groeiomstandigheden in het voorjaar. Het voorjaar 2011 was met name een droog voorjaar. Mede daardoor herstelde de zwaar beschadigde grasmat zich slecht.

Ook het bedrag aan tegemoetkomingen in schade veroorzaakt door overzomerende ganzen is in 2011 verder gestegen met een bedrag van € 356.254. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door een toename van het aantal verzoekschriften en ook stijging van de prijzen.

Het bedrag dat betaald is in schade veroorzaakt door vogels aan afrijpend fruit, is gedaald ten opzichte van 2010. De daling van de fruitprijzen is hiervoor de belangrijkste redenen.

Wanneer de uitkeringen ten behoeve van de afzonderlijke diersoorten worden vergeleken met voorgaande jaren dan valt met name het volgende op.

De tegemoetkomingen in de schade door bejaagbare soorten is in totaliteit gedaald. De schade door hazen wordt vooral veroorzaakt in suikerbieten, winterwortelen.

Opvallend is de schade, die wilde zwijnen hebben toegebracht. Het bedrag is opnieuw gestegen. Het totaal in 2011 uitbetaalde bedrag voor tegemoetkoming in wilde zwijnenschade bedraagt € 190.500. Dit is een stijging met ruim € 34.847 ten opzichte van 2010. Opvallend hierbij is dat het aantal verzoekschriften is teruggelopen van 247 verzoekschriften in 2010 naar 203 in 2011. Deze daling betekent dat de schade op bedrijfsniveau is toegenomen. Enerzijds wordt deze toename veroorzaakt door hogere prijzen maar ook door zwaardere schades aan gewassen, met name het gewas maïs. Met name in de zogenaamde 'nulopie-gebieden' neemt de druk van de wilde zwijnen op de landbouwgronden toe.

Verder is opvallend de schade veroorzaakt door edelherten. Het aantal ontvangen verzoekschriften is in 2011 met 18 verzoekschriften gestegen ten opzichte van 2010. Het schadebedrag is gestegen van € 101.508 in 2010 naar een bedrag van € 128.597 in 2011. Bij een nadere analyse blijkt dat de schade met name betrekking heeft op schade in maïspancelen waarbij een groter deel van het gewas vernield wordt door de edelherten.

De schade veroorzaakt door damherten is in 2011 weer toegenomen ten opzichte van 2010. Het betaalde bedrag van € 81.172 lag zelfs € 10.096,- hoger dan het piekjaar 2009. Ten opzichte van 2010 is

het bedrag gestegen van € 39.502,- naar € 81.172. Dit is een stijging van € 41.670,-. Het aantal ontvangen verzoekschriften is echter gedaald van 36 stuks in 2010 tot 21 verzoekschriften in 2011. Dit betekent dat de schade op bedrijfsniveau is toegenomen. De schade wordt met name veroorzaakt in bloembollen en bijzondere groentegewassen.

Verder valt op dat de schade door dassen is gedaald van € 100.108,- naar € 89.699. Dit betekent niet dat de werkelijke schade door dassen is teruggelopen. In 2011 heeft het bestuur van het Faunafonds de dassengedooogovereenkomsten opnieuw afgesloten voor een periode van vijf jaar. Hieruit volgt dat een deel van de indieners van een verzoekschrift een overeenkomst is aangeboden en die hebben geaccepteerd.

3.1.3. Bezwaarschriften

Het afgelopen jaar heeft het Faunafonds een enorme toename gezien in het aantal bezwaren dat werd ingediend tegen afwijzingen in tegemoetkomingen faunaschade. Procentueel gezien is tegen 12,84% (2010: 3,34%) van de verzoekschriften bezwaar aangetekend. De voornaamste afwijsggrond, waartegen bezwaar wordt aangetekend, betreft 'adequaat gebruik'. Een grondgebruiker komt alleen voor een tegemoetkoming in aanmerking indien hij – nadat een ontheffing door de provincie is verleend om aan verjaging ondersteunend afschot te plegen ten aanzien van de schadeveroorzakende diersoorten – hier 'adequaat gebruik' van heeft gemaakt. Voor de invulling van dit begrip heeft het bestuur aansluiting gezocht bij het beleidskader faunabeheer voor overwinterende ganzen. De Afdeling Recht en Rechtsbescherming van de Dienst Regelingen brengt advies aan het bestuur uit.

In 2011 heeft de Afdeling Recht en Rechtsbescherming 669 adviezen in de vorm van concept beslissingen op bezwaar aan het Faunafonds doen toekomen.

3.1.4. Beroepschriften

In 2011 is in 0,43% (2010: 0,44%) van de gevallen beroep ingesteld tegen een beslissing op bezwaar door het Faunafonds. Ondanks het toegenomen aantal bezwaren heeft dit dus niet geleid tot een procentuele toename van het aantal beroepszaken. Het Faunafonds heeft 81% van haar beroepszaken gewonnen. Er zijn 6 hoger beroepen ingediend, waarvan 5 door het Faunafonds zelf.

3.1.5. Klachten

In het verslagjaar 2011 heeft de Klachtencommissie van het Faunafonds één klacht behandeld. De klacht betrof een uiting van frustratie van een medewerker van het Faunafonds gedaan na afloop van een telefonische hoorzitting in het kader van een bezwaarprocedure. Van deze hoorzitting was een geluidsopname gemaakt. De gemachtigde van de bezwaarde had de geluidsopname opgevraagd en gehoord dat na het beëindigen van het telefoongesprek hij door een medewerker van het Faunafonds onheus werd bejegend. De betrokken medewerker is hierover benaderd, waarna hij aan de gemachtigde zowel schriftelijk als mondeling zijn excuses heeft aangeboden. Het bestuur heeft zich aangesloten bij deze excuses, waarmee deze klacht is afgedaan.

3.2. Adviezen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken Landbouw en Innovatie

In het verslagjaar 2011 heeft het bestuur van het Faunafonds een viertal adviezen uitgebracht aan de Staatssecretaris van Economische Zaken Landbouw en Innovatie.

Advies gebruik kunstlicht:

Op 2 maart 2011 heeft het bestuur de Staatssecretaris geadviseerd omtrent het gebruik van kunstlicht. In het advies wordt ingegaan op de uitspraak van 16 december 2010 van de rechtbank Leeuwarden. De rechtbank heeft uitspraak gedaan in het geding tussen de Faunabescherming en de provincie Friesland over een door de provincie verleende ontheffing voor het gebruik van kunstlicht bij het doden van vossen.

De rechtbank heeft geoordeeld dat de BENELUX overeenkomst van toepassing is op deze situatie, omdat de vos volgens de BENELUX overeenkomst behoort tot een wildsoort. Het feit dat deze soort niet in de Flora- en faunawet is opgenomen als wild betekent volgens de rechter niet dat de BENELUX overeenkomst en de daarop gebaseerde beschikkingen niet van toepassing zijn. De rechter is van oordeel dat de BENELUX beschikking middelen van toepassing is, waarin een limitatieve opsomming wordt gegeven van de middelen die bij de uitoefening van de jacht zijn toegestaan. Gezien het feit dat de vos is aangemerkt als wildsoort in de BENELUX overeenkomst en om die reden ook onder het begrip jacht valt, betekent dat het gebruik van niet op het geweer bevestigde, kunstmatige lichtbronnen bij het doden van vossen ter voorkoming van schade aan fauna verboden is op grond van de BENELUX beschikking. De rechter concludeert dat om die reden de ontheffing voor het gebruik van kunstmatige lichtbronnen niet in stand kan blijven.

Het bestuur van het Faunafonds was van mening dat het gebruik van kunstlicht voor de bestrijding van schade door vossen noodzakelijk is, aangezien vossen zich gedragen als nachtdieren en bejaging met kunstlicht dan effectief kan zijn. Deze uitspraak zou niet alleen consequenties kunnen hebben voor beheer en schadebestrijding ten aanzien van vossen, maar ook ten aanzien van konijnen, hazen en wilde zwijnen.

Uit deze uitspraak blijkt dat de regelgeving met betrekking tot schadebestrijding niet eenduidig is. Nu dit ertoe zou kunnen leiden dat schadebestrijding niet of beperkt mogelijk is, heeft het bestuur van het Faunafonds er bij de Staatssecretaris op aangedrongen dat overeenstemming wordt gezocht tussen de Nederlandse wet, Europese regelgeving, waaronder de Vogel- en Habitatrichtlijn en de BENELUX overeenkomst en de daaraan gelieerde beschikkingen.

Advies exoten:

Exoten en met name invasieve exoten brengen drie belangrijke problemen met zich mee te weten: (1) landbouwschade, (2) bedreiging van de biodiversiteit en (3) overdracht van ziekten. Tijdens de werkconferentie 'Exoten in het veld' 2010, is, samen met een breed spectrum aan maatschappelijke organisaties, nagedacht over mogelijke oplossingsrichtingen.

Het bestuur benadrukt in zijn advies de noodzaak van een helder en éénduidig beleid met de aanwijzing van een op landelijk niveau opererende regievoerder, die duidelijke bevoegdheden kan geven aan provinciaal opererende uitvoerders. Hierbij acht het bestuur het van groot belang dat er een duidelijke kader geboden wordt om adequaat te kunnen handelen door de wetgeving af te stemmen op de beleidsnotitie ten aanzien van exoten en een éénduidig mandaat te verlenen aan de uitvoerders van de

exotenbestrijding en het -beheer. Het advies van het Faunafonds ondersteunt daarmee het streven van het Ministerie van EL&I de regeling omtrent exotenbestrijding transparanter te maken.

Advies mastaanbod 2011:

Jaarlijks brengt het bestuur van het Faunafonds advies uit te brengen over de effectiviteit van het leggen van lokvoer in relatie tot het realiseren van het benodigde afschot van wilde zwijnen binnen de leefgebieden Veluwe en Meinweg. In het bijzonder wordt aandacht gevraagd voor het mastaanbod en de actuele stand van de populatie.

Advies nieuwe wet Natuur:

Op 15 november 2011 heeft het bestuur van het Faunafonds advies uitgebracht aan de Minister van EL&I over de nieuwe wet Natuur. Met de nieuwe wet wordt beoogd meer balans te brengen tussen economie en ecologie. Het is juist deze balans die voor het bestuur van het Faunafonds aanleiding is geweest een aantal aspecten onder de aandacht van de Minister te brengen. Het bestuur kan zich in hoofdlijnen vinden in het ontwerp van de nieuwe wet en ondersteunt dat de bevoegdheid tegemoetkomingen te verlenen in de schade door beschermde inheemse diersoorten aan een onafhankelijk en deskundig bestuursorgaan zou moeten worden toegekend waarin de meest bij deze problematiek betrokken deskundige partijen (de landbouw, de jacht, de natuur- en soortenbescherming, de dierenbescherming en de wetenschap) zijn verenigd. Verder dienen ook de taken advies en onderzoek te worden verankerd in de nieuwe wet. Na decentralisatie kan op provinciaal niveau nadere uitwerking van de regelgeving kan plaatsvinden.

De adviezen zijn integraal te raadplegen op de website van het Faunafonds, www.faunafonds.nl.

3.3. Adviezen aan de Colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies

Provincies zijn wettelijk verplicht het Faunafonds advies te vragen over het faunabeheerplan en het verlenen van ontheffingen op basis van artikel 68 van de Flora- en faunawet.

Hierna is in tabel 3 opgenomen het aantal verzoeken voor een advies voor een ontheffing voor afschot ter ondersteuning van de verjaging van schadeveroorzakende dieren, die voor advisering aan het Faunafonds zijn voorgelegd.

Tabel 3: aantal verstrekte adviezen voor ontheffingen art 68 Ff-wet

Provincie	2010	2011
Groningen	2	3
Friesland	8	3
Drenthe	7	8
Overijssel	6	18
Gelderland	35	44
Flevoland	10	11
Utrecht	20	15
Noord-Holland	21	25
Zeeland	24	15
Zuid-Holland	20	17
Noord-Brabant	16	10
Limburg	10	7
Totaal	179	190

Wederom is ten opzichte van het vorige jaar het aantal afgegeven adviezen gestegen. Over de afgelopen 5 jaar werden gemiddeld 142 aanvragen voor advies gedaan. Het huidige aantal ligt daarboven.

In 2011 is geen advies gevraagd met betrekking tot het opschorten van ontheffingen of het sluiten van de jacht in verband met winterse omstandigheden, omdat de winter van 2011 uitbleef. Het bestuur constateert dat het gewenst is het beleid met betrekking tot de adviezen aan de provincies nog eens nader onder de loep te nemen. Mede in het licht van de aanstaande decentralisatie van de Faunafondstaken zal dit in de gesprekken met de provincies worden meegenomen.

3.4. Onderzoek en voorlichting

Financiële meerwaarde van de Faunafonds onderzoeksgelden

Afhankelijk van de interesse van andere financiers en de mate waarin onderzoeksprojecten binnen het Meerjarenprogramma van het Faunafonds passen, wordt onderzoek soms geheel door het Faunafonds gefinancierd, terwijl voor andere onderzoeksprojecten alleen cofinanciering mogelijk is. In 2011 is er in totaal € 584.071 aan onderzoeksprojecten door het Faunafonds uitgegeven.

Het onderzoek dat hiermee is uitgevoerd, vertegenwoordigt echter een veel hogere waarde dan het eerdergenoemde bedrag. Immers door cofinanciering hebben meerdere partijen middelen ter beschikking gesteld. Het totaal bedrag dat hierdoor aan onderzoek, gerelateerd aan preventieve middelen, schadebestrijding, faunabeheer en monitoring faunasoorten is gegenereerd, bedraagt € 1.082.049, dit komt neer op € 497.978 cofinanciering, met andere woorden met de investering door

het Faunafonds van € 0,5 miljoen wordt een zelfde bedrag door derden besteed aan voor het Faunafonds relevant onderzoek.

Meerjarenprogramma Onderzoek 2009-2013

Het Faunafonds heeft in december 2009 het meerjarenprogramma onderzoek 2009-2013 vastgesteld. In het meerjarenprogramma 2009-2013 zijn de doelstellingen en resultaten uit het voorgaande meerjarenprogramma geëvalueerd en wordt richting gegeven aan het door het Faunafonds te initiëren onderzoek voor de komende jaren.

De onderzoeksprioriteiten in het meerjarenprogramma 2009-2013 zijn bepaald aan de hand van de volgende drie punten:

- de schadeomvang, welke groepen diersoorten veroorzaken de meeste schade?
- de evaluatie van het vorige Meerjarenprogramma, wat hebben we geleerd, wat is inmiddels voldoende bekend en waar is vervolgonderzoek aan de hand van de bij het bestuur en de maatschappelijke partners levende vragen nog wenselijk?
- relevante maatschappelijke ontwikkelingen, onder meer de nota Dierenwelzijn, de exoten-problematiek en het lerend beheren in het faunabeheer.

Het Faunafonds wil met dit meerjarenprogrammaonderzoek bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van landbouwschade door beschermde inheemse diersoorten, door de volgende doelstellingen:

- Het toetsen van middelen en maatregelen en methoden voor grondgebruikers op hun effectiviteit en efficiëntie om schade te voorkomen of te beperken.
- Het toetsen van de effectiviteit en efficiëntie van alternatieve preventieve middelen en alternatief populatiebeheer, welke mogelijk als vervanging zouden kunnen dienen voor verjaging en populatiebeheer door middel van afschot.
- Het verbeteren en ondersteunen van efficiënte en doelgerichte uitvoering van de beheercyclus in faunabeheer, het zogenaamde lerend beheren, zoals benoemd in de Flora- en faunawet en beschreven in de faunabeheerplannen.
- Het uitvoeren van kwalitatief goed onderzoek, zodat betrouwbare uitkomsten worden gegenereerd, waardoor robuuste informatie verzameld wordt waarop gefundeerde beleidsbeslissingen mogelijk zijn.
- Gebruik te maken van een flexibel meerjarenprogramma, waarbij ruimte opengelaten wordt om nieuwe ontwikkelingen, in de zin van schadeomvang, -gewassen en schadeveroorzakende diersoorten te kunnen onderzoeken.
- Het stimuleren en ondersteunen van de ontwikkeling van innovatieve middelen en maatregelen uit de praktijk, door mensen werkzaam in de landbouwsector of op het gebied van preventie van faunaschade.
- Indien op het Faunafonds beroep wordt gedaan voor cofinanciering en er dus sprake is van gedeelde belangen waardoor er ook een breder draagvlak bestaat voor het onderzoek, heeft dit de voorkeur van het Faunafonds.

Belangrijke schadeveroorzakende diersoorten waar in de periode 2009-2013 onderzoek naar zal worden geïnitieerd zijn:

- broedende en overzomerende ganzen, met name grauwe gans, brandgans en exoten zoals Nijlgans en Canadese gans;
- overwinterende ganzen, met name kolgans, grauwe gans en brandgans;
- zangvogels, m.n. mezen en kraaiachtigen;
- zoogdieren, o.m. wilde zwijnen, vossen en bevers.

Naast onderzoek naar schadeveroorzakende soorten zal er aandacht zijn voor de volgende onderwerpen:

- ontwikkeling van innovatieve middelen voor schadepreventie en populatiebeheer uit de praktijk;
- rol van exoten in de landbouwschade in Nederland;
- evaluatie van de faunabeheerplannen en het lerend beheren in het faunabeheer.

Bijzondere leerstoel Faunabeheer aan Wageningen Universiteit

Deze leerstoel is in 2007 door de KNJV aangeboden aan Wageningen Universiteit en houdt zich bezig met de ecologische, beheersmatige en financieel-economische aspecten van het faunabeheer. Prof. Ron Ydenberg, van de Simon Fraser University, Vancouver, bekleedt deze leerstoel voor vijf jaar. Het ministerie van LNV, Stichting De Eik en het Faunafonds hebben de leerstoel gefinancierd. Eind 2011 is besloten de leerstoel opnieuw voor een periode van vijf jaar te verlengen. Na afloop van die periode zal de leerstoel worden opgenomen in de Wageningen Universiteit zelf.

AIO 'Geese small-scale'

Het Faunafonds heeft ten behoeve van de bijzondere leerstoel Faunabeheer aan de Wageningen Universiteit een onderzoeker (AIO) voor vier jaar gefinancierd. Deze AIO heeft het belang van persoonlijkheid in het gebruik van sociale informatie en gezamenlijke beslissingen bij brandganzen bestudeerd.

De promovendus Ralf Kurvers is 19 september 2011 aan de WUR gepromoveerd op het proefschrift getiteld 'Dappere ganzen zetten de toon, maar verlegen ganzen gebruiken de informatie'.

Postdoc Populatie dynamica overwinterende kolganzen

De overwinterende kolganzenpopulatie zorgt voor aanzienlijke landbouwschade. Omdat de schadetegemoetkomingen de afgelopen jaar fors zijn toegenomen, wordt met behulp van het provinciaal flankerend verjaagbeleid (Beleidskader Faunabeheer) getracht overwinterende ganzen in opvanggebieden te concentreren. Daarnaast heeft Nederland zich internationaal verplicht, de gunstige staat van instandhouding van de overwinterende kolganzenpopulatie te waarborgen. Om als rijksoverheid of provinciale overheid de gunstige stand van instandhouding van de populatie te garanderen, is afstemming van het provinciale beheer op de ontwikkelingen op flyway niveau noodzakelijk. Dit betekent dat er voldoende kennis moet zijn over aantallen en trend van de populatie op flyway niveau en mogelijk wat de relatie is tussen de verschillende flyways van de soort.

Om deze reden heeft het Faunafonds het postdoc onderzoek 'Naar een effectief en internationaal verantwoord beheer van de in Nederland overwinterende populatie kolganzen (*Anser albifrons*)?' geïnitieerd. De hoofdvraag van het Faunafonds hierbij is; Wat moet men weten om een in Nederland overwinterende flyway-populatie kolganzen te kunnen beheren om daarmee zowel de landbouwschade te beperken en tegelijkertijd de duurzame staat van instandhouding van de in Nederland overwinterende flywaypopulatie te garanderen?

Het project beoogt aan de hand van de volgende vier stappen hier antwoord op te geven:

- Het samenbrengen van alle monitoringsgegevens over deze soort en het daaruit berekenen van relevante demografische parameters zoals broedsucces en overleving.
- De bouw van een zgn. hiërarchisch metapopulatiemodel, bestaande uit een vogeltrekmodel gekoppeld aan een metapopulatiemodel. Dit houdt rekening met de respons van individuele ganzen op het

beheer, maar ook met de complete levenscyclus van de vogels en het gebruik van verschillende trekroutes.

- Met behulp van dit model kan het effect van verschillende beheerstrategieën (bijv. afschotsscenario's, verjaging) op de populatieontwikkeling en de kosten van landbouwschade worden doorberekend. Zo kunnen beheersscenario's geïdentificeerd worden die leiden tot een zo gering mogelijke schade, zonder de gunstige staat van instandhouding van de kolganspopulatie in gevaar te brengen. Daarbij wordt rekening gehouden met de internationale context en met onzekerheden omtrent de parameters in het model.
- Het ontwikkelen van een kostenefficiënt monitoringsprogramma dat gebruik maakt van eenvoudig meetbare variabelen zoals die naar voren komen uit de modelsimulaties. Deze monitoring moet laten zien hoe de effecten van het uiteindelijk gekozen beheersscenario uitpakken, en handvatten bieden voor verbetering van de keuzen die in het beheer gemaakt worden.

Het te ontwikkelen model is zowel toepassingsgericht en gebruiksvriendelijk. Er kan immers gemotiveerd beslist worden over beheeropties, zodanig dat een optimale balans wordt gevonden tussen enerzijds schadebeperking en anderzijds het voldoen aan de randvoorwaarden die vanuit de natuurwetgeving worden gesteld aan het behoud van de gunstige staat van instandhouding van de flyway(s) kolganzen (Vogelrichtlijn). Daarnaast kan het model ook kosteneffectief voor andere soorten worden omgebouwd.

Deze postdoc plaats wordt uitgevoerd door een samenwerkingsverband van de Radboud Universiteit, het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO) en SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Pilotproject Grauwe ganzen Texel

Op Texel speelt een problematiek van schade en schadepreventie door overzomerende ganzen. De terreinbeherende organisaties op Texel hebben in samenspraak met de andere betrokken partijen onderzoek geïnitieerd naar de effecten van de ganzen op landbouw en natuurdoelstellingen, alsmede naar de effectiviteit van in de 'Handreiking voor beleid ten aanzien van overzomerende ganzen' beschreven aantalbeperkende maatregelen.

In 2009 is een start gemaakt met de 'pilot Texel', waarin de effecten van broedende ganzen op natuurdoelstellingen en op de landbouw, alsmede de methoden om nadelige effecten te beperken onderzocht worden. Het pilotproject heeft een looptijd van drie jaar (2009-2011) en sluit nauw aan op het Beleidsondersteunende Onderzoek naar overzomerende ganzen dat eerder door LNV werd gefinancierd. Ook sluit het aan bij het hieronder beschreven onderzoek van het Faunafonds naar 'landbouwschade overzomerende ganzen'.

Het onderzoek richt zich vooral op de effectiviteit van de beheermaatregelen, zoals genoemd in de 'Handreiking voor beleid ten aanzien van overzomerende ganzen' (ministerie van LNV). Daarnaast wordt in beeld gebracht wat de effecten van overzomerende grauwe ganzen zijn op natuurwaarden op Texel. De eindrapportage van Alterra wordt begin 2012 verwacht.

Onderzoek landbouwschade overzomerende ganzen

In 2009 is een start gemaakt met het Beleidsondersteunende onderzoek naar overzomerende ganzen dat eerder door LNV gefinancierd werd, alsook het hierboven genoemde pilotproject dat door het Faunafonds gefinancierd is. Het onderzoeksproject heeft een looptijd van drie jaar (2009-2011) en sluit

nauw aan op het Beleidsondersteunende onderzoek naar overzomerende ganzen dat eerder door LNV werd gefinancierd. Ook sluit het aan bij het hieronder beschreven onderzoek van het Faunafonds naar 'pilot Grauwe ganzen Texel'.

Het Faunafonds beoogd hiermee inzicht te krijgen in de relatie met overwinterende ganzen en de factoren die van bepalend zijn voor de ruimtelijke spreiding van landbouwschade. De eindrapportage van Alterra wordt begin 2012 verwacht.

Waarnemingen en monitoring van individueel gemerkte ganzen - www.geese.org

Het Faunafonds draagt bij aan het monitoringsprogramma [geese.org](http://www.geese.org), waarbij waarnemers de locaties van individueel gemerkte ganzen online (<http://www.geese.org>) kunnen doorgeven. Het doel is een gegevensbestand van gemerkte ganzen te genereren, waarmee de jaarlijkse overleving, de ruimtelijke verspreiding en de trekbewegingen in kaart kunnen worden gebracht. De gegevens worden gebruikt voor analyses ten behoeve van wetenschap, beleid en bescherming. De monitoring stelt ons tevens in staat de gevolgen van geïmplementeerd beleid te meten en zonodig de gehanteerde modellen bij te stellen en te verbeteren. Het Vogeltrekstation gaat Geese.org beheren samen met Alterra en SOVON. Naast het Faunafonds, hebben de GAN en enkele andere nationale en internationale organisaties de toezegging gedaan dit project de komende jaren te financieren dan wel te ondersteunen.

Kleurringen uitheemse ganzen

Het Faunafonds heeft in 2011 het ringonderzoek naar nijlgans en Canadese gans van SOVON ondersteund. Dit ringwerk heeft ten doel de populatieopbouw, trekbewegingen en dispersie naar binnen- en buitenland vast te stellen. Binnen de analyse naar de toekomstige ontwikkeling van de populaties van geïntroduceerde ganzensoorten blijkt de kennis van deze soorten binnen onze landsgrenzen uitermate gering te zijn. Nijlgans en Grote Canadese Gans zijn binnen deze groep de meest algemene en snelst in aantal toegenomen soorten. Door de komende jaren exemplaren van deze soorten te ringen, wordt beoogd inzicht te verkrijgen in de verspreiding, trekbewegingen en de populatieopbouw. In 2011 heeft dit geleid tot een aantal succesvolle vangacties, waarbij een groot aantal ganzen met kleurringen (halsbanden en pootringen) is uitgerust, te weten: 415 nijlganzen en 248 Canadese ganzen.

Monitoring verspreiding winterganzen in het kader van het Beleidskader Faunabeheer.

Met het Beleidskader Faunabeheer zijn foerageergebieden voor ganzen aangewezen, buiten deze opvanggebieden en natuurgebieden mogen ganzen verjaagd worden. Achterliggend doel is de ganzen in gebieden te concentreren en daarmee de gewasschade te beperken. Het Ministerie van LNV heeft de effecten van het ingezette opvangbeleid in een tussenevaluatie laten onderzoeken. Na deze tussenevaluatie is met de wegvallende financiering van het ministerie de monitoring van de verspreiding van overwinterende ganzen gestopt. Gegevens over de ruimtelijke en temporele verspreiding van ganzen zijn naar mening van het Faunafonds evenwel nodig ten behoeve van de eindevaluatie van het Beleidskader Faunabeheer. Om deze reden heeft het Faunafonds besloten de monitoring van de verspreiding van winterganzen die vanaf 2005 is ingezet, te continueren in 2010. Ook voor 2011 is besloten deze monitoring voort te zetten. Op basis van de verzamelde verspreidingsgegevens kan het Faunafonds een gefundeerd advies geven over de vraag of er sprake is van een 'lerend vermogen' van de ganzen doordat zij zich concentreren in opvanggebieden en of een eventuele voortzetting of aanpassing van het beleidskader zinvol is. De monitoring wordt uitgevoerd door SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Pilot Firefly bird diverter ter voorkoming van schade aan rijpend fruit door zangvogels

Het totale bedrag aan uitgekeerde tegemoetkomingen voor schade aan fruit veroorzaakt door zangvogels is de laatste vijf jaar enorm toegenomen. In 2011 werd het hoogste fruitschade bereikt van meer dan € 1,3 miljoen. De precieze oorzaken voor deze toename in schade bij met name Conference peren is onbekend. De teelt van de zoete Conference is fors toegenomen en dit is tevens de soort die bij de kleine zangvogels in trek is. Wat ook een rol kan spelen is een lerend effect bij de vogels. Preventieve maatregelen die tot een effectieve vermindering van de schade door zangvogels aan rijpend fruit kunnen leiden zijn dus zeer wenselijk. Gebaseerd op eerdere resultaten heeft het Faunafonds een tweejarig aanvullend onderzoek (2010-2011) gestart om de effecten van de Firefly bakenkaart op kwantitatief te kunnen toetsen. In deze veldproef is onderzocht in hoeverre de Firefly een significant verminderd effect op schade veroorzaakt door vogels aan rijpende Conference peren heeft en of de positionering van de Firefly daarbij nog een rol speelt. Gemiddeld over de 20 bedrijven was er in de plots met Firefly's significant minder schade veroorzaakt door kleine zangvogels dan in de plots zonder Firefly's. In de plots waarbij de Firefly's geconcentreerd langs de windsingel hingen was significant minder schade aanwezig dan in de plots waar de Firefly verspreid waren opgehangen. In de plots met Firefly's verspreid was gemiddeld 31 procent minder schade dan in de controleplots. Plots met Firefly's geconcentreerd langs de windsingel hadden gemiddeld 50 procent minder schade in vergelijking met de controleplots. De hoeveelheid schade veroorzaakt door zangvogels neemt toe naarmate de afstand tot de Firefly toeneemt.

Het onderzoek is uitgevoerd door SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Huidige en toekomstige landbouwschade van exoten – de case de Grote Canadese gans

Het Faunafonds heeft onderzoek geïnitieerd naar potentiële gewasschade veroorzaakt door exoten, te weten nijlgans en grote Canadese gans. Dit in navolging van de in opdracht van het Team Invasieve Exoten (ministerie EL&I) uitgevoerde risicoanalyses voor deze soorten. De rapportage voor de nijlgans is in 2010 gereed gekomen, de rapportage voor de Canadese gans in 2011.

Het Faunafonds wil met deze opdracht betrouwbaar materiaal over schade aan landbouwgewassen verkrijgen. Dit is wenselijk omdat er geen schaderegeling bestaat voor exoten met als gevolg dat eventuele schade niet geregistreerd wordt en in de toekomst ook niet aantoonbaar is. Door deze studies zal een objectieve schatting van de omvang van de schadeproblematiek mogelijk zijn. Een goed beeld van eventuele schade thans in en de toekomst is noodzakelijk voor een goede onderbouwing van het faunabeleid en het exotenbeleid. Door middel van een populatiemodel is de draagkracht bepaald. Op basis van de dagelijkse energiebehoefte en informatie over concreet ontstane schade is een inschatting van huidige en toekomstige schade gemaakt. De volgende conclusies komen uit het rapport naar voren: Op basis van de huidige groeicijfers verwachten we in 2020 circa 25.000 broedparen Canadese ganzen in Nederland. Dit komt overeen met circa 100.000 individuen. Dit aantal is mede afhankelijk van de concurrentiekracht van grauwe ganzen.

De totale geschatte schade voor 2009-2010 bedraagt € 371.140 ± € 25.357.

De gemelde schade bedroeg € 27.833.

De totale verwachte schade in 2020 over het gehele jaar bedraagt, voor respectievelijk 60.000 en 100.000 ganzen, € 1.861.518 ± € 137.398 en € 4.349.283 ± € 228.997 (± geeft de onzekerheidsmarge aan).

Het onderzoek is uitgevoerd door SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Potentiële beverschade in Nederland

Het Faunafonds heeft een analyse laten uitvoeren van de verwachte toekomstige door bever veroorzaakte schade in Nederland. Op basis van de huidige ontwikkeling is de te verwachten verspreiding en populatieomvang voor 2015-2020 en 2025-2030 in beeld gebracht.

Momenteel leven er ca. 500 bevers in Nederland verdeeld over 150 uurhokken. De aantalschatting voor 2025 komt neer op ca. 1.600-2.000 dieren verspreid over ca. 400 uurhokken. Een en ander hangt samen met eventuele translocaties van dieren naar nieuwe regio's in Nederland. Het is de verwachting dat met de groei van de populatie de problemen en optredende schaden naar rato mee zullen groeien.

Schade veroorzaakt door bevers is grofweg op te splitsen in drie categorieën: natschade door dambouw, vraatschade aan bomen en veldgewassen en graafschade in oevers en waterkeringen. Om de balans tussen bever en mens te handhaven wordt gepleit voor de invoering van een bevermanagement gebaseerd op ervaringen in Beieren, maar aangepast aan de Nederlandse situatie. De vier pijlers van het bevermanagement zijn: professioneel advies en uitgebreide communicatie, preventieve maatregelen, schadefonds en ingrijpen bij onacceptabele natschade of gevaar voor de veiligheid. Mede gezien de delegatie van vrijwel alle natuurbeschermingstaken naar provincies, ligt het voor de hand om de coördinatie van het toekomstige bevermanagement via de provincies te laten lopen. Waterschappen kunnen daarbij een uitvoerende taak krijgen en maken de afweging of een beverdam acceptabel is, conform het opgestelde beverprotocol.

Het onderzoek is uitgevoerd door de Kurstjens Ecologisch adviesbureau en Niewold Wildlife Infocentre.

Bijdrage aan de Goose Specialist Group (GSG) van Wetlands International

Het Faunafonds heeft een financiële bijdrage geleverd aan conferentie over ganzen van noord-Eurazië van de 'Goose Specialist Group (GSG)' van Wetlands International en de 'Goose, Swan and Duck Study Group of North Eurasia'. De GSG conferentie vond plaats op 24-29 maart 2011 in Elista, Rusland.

De belangrijke onderwerpen van de conferentie zijn:

- Flyways en geografische verspreiding van ganzenpopulaties;
- Populatie dynamiek;
- Populatiebeheer;
- Fundamentele studies naar de biologie van watervogels.

Evaluatie van twee generaties Faunabeheerplannen

De Provincies, de Faunabeheereenheden en het Faunafonds zijn samen verantwoordelijk voor een duurzaam, planmatig en gecoördineerd faunabeheer. De afspraken hierover liggen vast in faunabeheerplannen. Na zeven jaar zijn de eerste twee generaties faunabeheerplannen geëvalueerd. De evaluatie richtte zich op de ree, vos, roek en gans. In de evaluatie is gekeken of er een kwaliteitsverbetering is gerealiseerd in de tweede generatie ten opzichte van de eerste generatie. Daarnaast zijn er aanbevelingen gedaan voor het verbeteren van de kwaliteit van de derde generatie.

De belangrijkste conclusie is dat de kwaliteit van de faunabeheerplannen sterk verbeterd is. Dit blijkt uit de onderbouwing van het gevoerde beheer, de monitoring van basisgegevens (aantallen, schade en afschot) en de interne communicatie, waardoor de planmatige aanpak en effectiviteit zijn toegenomen. Daarnaast is geconstateerd dat gegevens over bepaalde diersoorten onvoldoende voorhanden zijn en complexe relaties tussen soorten onvoldoende bekend zijn, waardoor onderbouwing van de faunabeheerplannen bemoeilijkt wordt.

Aanbevelingen voor de derde generatie faunabeheerplannen zijn:

- Voor die diersoorten die een provincie- en landsgrens overschrijdende aanpak vereisen, dienen de faunabeheerplannen in samenwerking met andere faunabeheereenheden of landen te worden opgesteld.
- Een integrale afweging van belangen en (alternatieve) beheermethoden ter voorkoming en/of beperking van schade dient met het oog op een breed gedragen faunabeheer onderdeel uit te maken van de faunabeheerplannen.
- Externe communicatie over de uitvoer van het faunabeheer naar de burgers is noodzakelijk voor het bereiken van draagvlak voor de uitvoering van het vastgestelde faunabeheer en dient verder verbeterd te worden. Om draagvlak te vergroten bij burgers en agrariërs is continue communicatie over het faunabeheer nodig.

De evaluatie is uitgevoerd door de Zoogdierverseniging.

Welke invloed heeft de variatie in beleid in de Gelderse Poort op het verspreidingsgedrag van ganzen

Het onderzoek beoogt inzicht te verschaffen in de invloed van de variatie in beleid in de Ooijpolder-Duffelt grensregio op het verspreidingsgedrag van overwinterende ganzen? In de afgelopen decennia is in Nederland het beleid ten aanzien van overwinterende ganzen een aantal keren veranderd. Van jacht tot 10.00 uur 's ochtends, tot geen jacht of schadebestrijding, en de laatste jaren via het beleidskader faunabeheer waarin ondersteunend afschot in verjaaggebieden is toegestaan. In Duitsland, dat wil in dit geval zeggen Noordrijn-Westfalen, is sinds begin jaren '70 het beleid onveranderd: er wordt niet gejaagd of verjaagd met ondersteunend afschot.

Deze verschillen in beleid bieden de mogelijkheid te onderzoeken in hoeverre de gevolgen van de veranderingen in beleid aan de Nederlandse kant van invloed zijn op de verspreiding en gedrag van ganzen door een vergelijking te maken met de verspreiding en gedrag van ganzen aan de Duitse kant van de grens.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd door SOVON en Naturschutzbund Deutschland (NABU).

De komst van de wolf (*Canis lupus*) in Nederland

In de afgelopen tientallen jaren is de wolf begonnen aan een opmars in bijna geheel Europa, inclusief het aangrenzende Duitsland. In de zomer van 2011 kwamen er zelfs meldingen uit Nederland (Duiven en de Veluwe) en België (Ardennen). De kans bestaat dat de komende jaren met een zekere regelmaat wolven zullen opduiken in Nederland. Deze ontwikkeling zal naar verwachting bij verschillende bevolkingsgroepen uiteenlopende reacties oproepen, variërend van het succes van het natuurbeleid en een kans voor recreatie, tot een bedreiging voor veeteelt, natuurbeheer, jacht en veiligheid van de mens.

Het IPO, het Faunafonds en het Ministerie van EL&I willen door deze literatuurstudie objectieve informatie verkrijgen over risico's, ecologische consequenties en draagvlak voor schade door wolven.

Voorliggend rapport bundelt de internationale kennis over de omgang met de wolf. Aan de orde komen de volgende aspecten:

- de relatie met de landbouw, in het bijzonder de landbouwhuisdieren, inclusief opties voor een vergoedingssystematiek;

- mogelijke gevolgen voor recreatie, verkeersveiligheid en volksgezondheid;
- de komst van de Wolf en natuur- en faunabeheer;
- beleid en bijbehorend instrumentarium in de landen om ons heen, de effectiviteit daarvan en mogelijke leerpunten;
- attitudes en emoties van burgers, afwegingen die een rol spelen bij het denken over de wolf, en communicatie;
- effect van vestigingsfase op a t/m e (initiële fase en vestiging op populatieniveau);
- effect van vestigingsgebied op a t/m e (regionale verschillen);
- ontwikkeling van expertise om schade door wolven te herkennen en te taxeren;
- ontwikkeling van expertise voor secties op prooien en op dode wolven;
- de actuele populatieomvang en het verspreidingsgebied van Wolven in de ons omringende landen;
- de kans op vestiging en mogelijke vestigingsplekken van de wolf in Nederland (met 'bandbreedte') en waardoor deze worden beïnvloed.

In een vervolgtraject, zullen de verantwoordelijkheden van de verschillende overheidsorganen benoemd worden en zullen protocollen met betrekking tot communicatie, voorlichting en omgang met optredende schade worden opgesteld. Hierbij zal een helder communicatieplan voor het moment dat er werkelijk wolven verschijnen in ons land dienen te worden opgesteld. Het ligt voor de hand om dit vervolgtraject ook gezamenlijk te doorlopen.

Dit onderzoek is geïnitieerd door het IPO, het Faunafonds en het ministerie van EL&I. De literatuurstudie naar gevolgen van de komst van de wolf in Nederland wordt uitgevoerd door Alterra.

Dama dama symposium

Het 'Dama dama symposium' gaat over alle facetten, die te maken hebben met de snelle verspreiding van het damhert in Nederland. Door middel van dit symposium wordt een aanzet gegeven tot een landelijk beleidsplan waarbij het resultaat moet leiden tot gezonde en geaccepteerde populaties op die plekken waar dit mogelijk is. Het symposium richt zich op beleidsbepalers, beleidsmakers en andere direct betrokkenen.

Het symposium is georganiseerd door Vereniging Het Edelhert.

Website Faunafonds

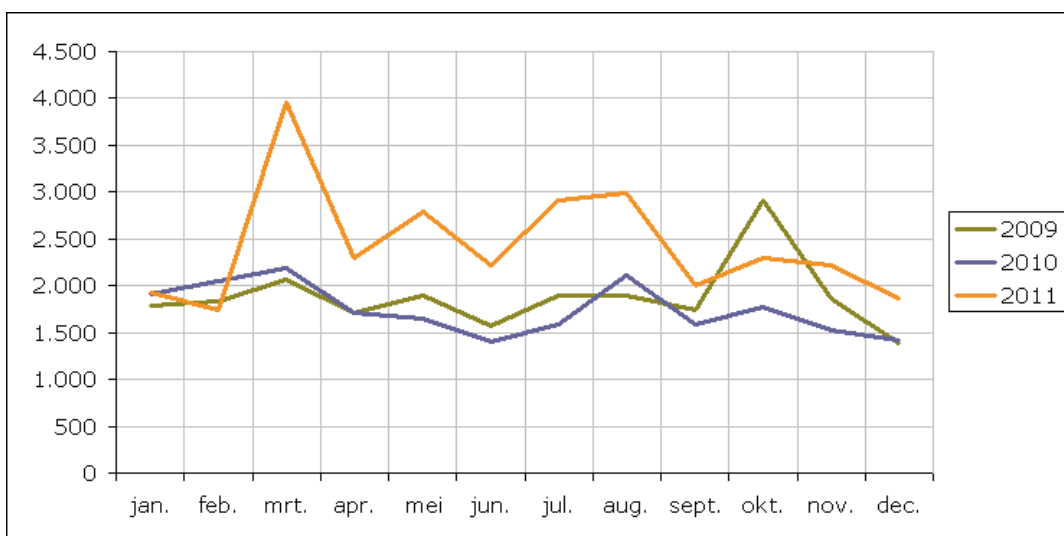
Sinds de start van het Faunafonds heeft het Faunafonds een eigen website, te bereiken via www.faunafonds.nl. Vanwege de steeds belangrijker plaats die de website heeft ingenomen binnen de voorlichtingsactiviteiten van het Faunafonds heeft de website eind 2008 een stevige metamorfose ondergaan, wat heeft geresulteerd in de website zoals we die nu kennen.

Een korte analyse van statistieken over het websitebezoek levert op dat het aantal bezoekers het afgelopen jaar flink is toegenomen ten opzichten van de voorgaande twee jaren. In 2011 is de website 29.224 keer bezocht. Dit is een toename van 40% in vergelijking met 2010 (toen 20.904 bezoeken). In de onderstaande grafiek zijn de bezoekersaantallen per maand over 2009, 2010 en 2011 weergegeven.

De sterke toename in het websitebezoek lijkt met name het gevolg te zijn van de mogelijkheid tot het digitaal kunnen indienen van verzoekschriften per maart 2011. Eind februari heeft het Faunafonds alle grondgebruikers die in 2008, 2009 of 2010 een verzoekschrift hebben ingediend een brief gestuurd met

de persoonlijke inloggegevens voor de webapplicatie waarmee het verzoekschrift kan worden ingediend. Dit heeft erin te hebben geresulteerd dat de website vervolgens veelvuldig werd bezocht. Begin maart valt een sterke piek in het aantal bezoekers van de site waar te nemen, waarbij op 1 maart 2011 het hoogste aantal bezoekers viel waar te nemen. Op die dag is de website 369 keer bezocht (gemiddeld over 2011 is 80 bezoekers per dag). Daarnaast valt op dat vanaf maart het aantal bezoekers van de website structureel hoger ligt dan de periode voorafgaand (met uitzondering van de eerdere piek in oktober 2009 als gevolg van het uitbrengen van de Handreiking Faunaschade).

Grafiek:
bezoekersaantallen
website in 2009, 2010
en 2011

Tijdens de bezoeken zijn in totaal 111.794 pagina's bekeken (gemiddeld 3,83 pagina's per bezoek). Evenals de voorgaande twee jaren is de pagina waarvan het verzoekschrift faunaschade kan worden bereikt (downloaden van de papieren versie of de link naar het digitale verzoekschrift) met afstand het meest bekeken. In 2011 is die pagina 19.165 keer bekeken (tegen 12.386 keer in 2010). Ter vergelijking: de pagina waar vandaan de Handreiking Faunaschade sluit de top drie van meest bezochte pagina's en is in totaal 3.151 keer bekeken. Hoewel verder opvalt dat er een flinke toename is te zien in het bezoek van de nieuwspagina's en de onderzoekspagina's, blijft het indienen van een verzoekschrift de voornaamste reden om de website van het Faunafonds te bezoeken.

Presentaties:

De secretaris heeft op 24 maart 2011 een inleiding gehouden voor pachters van de stichting het Noord-Hollandse Hoge Huys. Deze stichting exploiteert in verschillende provincies een aantal boerderijen die zij verpacht aan landbouwers. Jaarlijks nodigt het bestuur van de stichting de pachters uit om met hen van gedachten te wisselen over een actueel landbouwonderwerp. Dit jaar is gekozen voor het onderwerp faunaschade. Tijdens een inleiding heeft de secretaris de taken van het Faunafonds toegelicht alsmede de voorwaarden voor het verkrijgen van een tegemoetkoming in de faunaschade. De bijeenkomst werd door ca 50 personen bijgewoond.

Op 28 maart 2011 heeft de secretaris een inleiding gehouden voor het bestuur van de ZLTO afdeling vollegrondsgroententeelt over de voorwaarden waaronder vollegrondsgroententelers een tegemoetkoming in de schade door beschermde inheemse diersoorten kunnen krijgen. Een groot aantal onduidelijkheden en onjuistheden konden ter plekke worden opgehelderd. De bijeenkomst werd door 12 bestuurders bijgewoond.

Tijdens de vergadering van de Faunabeheereenheid Noord-Holland op 16 augustus 2011 heeft de secretaris een inleiding gehouden over het begrip adequaat gebruik zoals dat door het bestuur wordt gehanteerd bij het beoordelen van verzoeken voor een tegemoetkoming. De bijeenkomst die tevens in het teken stond van de voorzitterswisseling van de FBE NH werd bezocht door ca. 45 personen waaronder de gedeputeerde Bont van NH provinciale ambtenaren en bestuurders van onder meer landbouworganisaties en de KNJV.

Regelmatig verzorgen de consultants inleidingen voor afdelingen van landbouworganisaties, wildbeheereenheden en overige belangstellenden. In het verslagjaar zijn op deze wijze 11 presentaties verzorgd, waarbij in totaal bijna 650 personen aanwezig zijn geweest. Het merendeel van de presentaties zijn verzorgd voor agrariërs en jagers. Een enkele keer is een presentatie gegeven voor leden van een Agrarische Natuurvereniging en voor leden van een agrarische studieclub. De onderwerpen van de presentaties varieerden van een algemene inleiding over de werkzaamheden van het Faunafonds en de voorwaarden waaronder een tegemoetkoming kan worden verkregen tot de specifieke problemen die ganzen en grote hoefdieren veroorzaken aan landbouwgewassen.

Perscontacten

In 2011 heeft het Faunafonds een groot aantal malen de pers bewust gezocht en gehaald. Het betrof meestal verschillende korte en langere artikelen in landelijke en regionale kranten en in de vakliteratuur voor agrariërs en jagers over de taken van het Faunafonds alsmede over het verlenen dan wel weigeren van een gevraagde tegemoetkoming in de schade. In 2011 is voor het eerst gestart met het uitbrengen van persberichten over de resultaten van door het Faunafonds geïnitieerd onderzoek. Zo is op 20 juli 2011 de secretaris voor het Radio 1 programma Luncheon geïnterviewd over de resultaten voor het beveronderzoek. Enkele dagen later is de secretaris over het zelfde onderzoek ook geïnterviewd voor het actualiteitenprogramma Een Vandaag en zijn op het kantoor van het Faunafonds beelden gemaakt. Ook zijn over de resultaten van het beveronderzoek een aantal artikelen verschenen in landelijke ochtendbladen.

Overige representatieve verplichtingen

De secretaris heeft op 21 januari 2011 de relatiedag van de KNJV te Oosterhout bijgewoond. Op 9 februari 2011 was een groot deel van het bestuur en medewerkers van het Faunafonds aanwezig bij het debat Veluwe 2010 te Apeldoorn, waar de toekomst van de Veluwe werd belicht door de provincie Gelderland. Het Faunafonds was voorts aanwezig bij een aantal symposia. Zo was de secretaris aanwezig bij het symposium van de Nationale Regiegroep Luchtvaart op 10 maart 2011 op Schiphol en hebben de voorzitter en de secretaris op 15 april 2011 het Voorjaarsforum van Natuurmonumenten bijgewoond. Voorts was de secretaris aanwezig bij de Algemene Ledenvergadering van de KNJV op 16 april 2011. Het Faunafonds was aanwezig tijdens de Doorwerthconferentie op 16 september 2011 alsmede bij het symposium dat door Boeren Natuur werd georganiseerd op 23 september 2011.

De consultants van het Faunafonds zijn regelmatig aanwezig geweest bij regionale bijeenkomsten.

Overige representatieve verplichtingen

De secretaris heeft op 29 januari 2010 de relatiedag van de KNJV te Oosterhout bijgewoond. Op 23 februari 2010 was een groot deel van het bestuur en medewerkers van het Faunafonds aanwezig bij de opheffingsbijeenkomst van het Jachtfonds. Ter gelegenheid van deze bijeenkomst heeft het Jachtfonds een herinneringsboek over een halve eeuw Jachtfonds uitgebracht. De secretaris heeft voor dit boek een hoofdstuk geschreven over de opvolger van het Jachtfonds, het Faunafonds.

De voorzitter en de secretaris hebben op 21 april 2010 het Voorjaarsforum van Natuurmonumenten bijgewoond. Op 27 april 2010 waren de voorzitter en de secretaris aanwezig bij de officiële opening van de kantoorruimtes van de Zoogdiervereniging en SOVON te Nijmegen.

Op 25 mei 2010 was de secretaris aanwezig bij de Kennisbasisdag van de Wageningen Universiteit.

Op 6 juli 2010 hebben de voorzitter, de secretaris en een tweetal medewerkers van het Faunafonds een gesprek gevoerd met de Noord-Hollandse gedeputeerde Jaap Bont over de problemen die in die provincie waren ontstaan over de ontheffingsvoorwaarden verbonden aan de verleende ontheffingen voor aan verjaging ondersteunend afschot van schadeveroorzakende diersoorten. Op 6 oktober 2010 waren de voorzitter en de secretaris aanwezig bij een symposium in het Natuurplaza te Nijmegen. Op 3 november 2010 hebben de secretaris en de consulent voor Noord-Holland in Vijfhuizen een symposium over vogelaanvaringen op Schiphol bijgewoond. Tenslotte heeft een aantal bestuursleden waaronder de voorzitter en een ruime delegatie van de medewerkers van het Faunafonds op 10 november 2010 het door de Zoogdierenvereniging georganiseerde symposium over wilde zwijnen in Nederland te Apeldoorn bijgewoond.

3.5. Overige taken van het Faunafonds

De Minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit heeft het bestuur van het Faunafonds gevraagd, afgeleid van de wettelijke taken, een aantal andere taken permanent op zich te nemen. Dit betreft in hoofdzaak taken die in het verleden door het Jachtfonds werden uitgevoerd en die betrekking hebben op de volgende onderwerpen: onderhoud rasters, gedoogovereenkomsten dassen, gedoogovereenkomsten edelherten en preventieve maatregelen rotganzen Texel. Na de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet heeft het Faunafonds stilzwijgend deze taak overgenomen. In 2005 heeft de Minister het Faunafonds formeel verzocht deze taken over te nemen.

Onderhoud rasters

Ter voorkoming en beperking van schade door edelherten en wilde zwijnen is in de tijd van het Jachtfonds ca. 200 km afrastering aangebracht op de Veluwe. Deze rasters, die veelal op particuliere gronden staan, werden door het Jachtfonds onderhouden. Na 1 april 2002 is het onderhoud van de rasters door het Faunafonds overgenomen. Jaarlijks vindt een inspectie van alle rasters plaats en wordt gezien welk deel van het raster moet worden vervangen. Inspectie en onderhoud vindt plaats door Arfman Holten. Wordt in de loop van het jaar schade aan een raster gemeld, dan wordt Arfman verzocht de reparatie daarvan zo spoedig mogelijk ter hand te nemen. Op plaatsen waar geen raster kan worden geplaatst, bij wegovertrengingen bijvoorbeeld, zijn betonnen roosters aangebracht.

Dassenovereenkomsten

Het Faunafonds heeft, mede op verzoek van de provincies in 2010 besloten met ingang van 2011 opnieuw overeenkomsten voor de periode van vijf jaar af te sluiten met grondgebruikers die een dassenburcht of één of meer dassenpijpen op hun gronden hebben.

Edelhertenovereenkomsten

Het Faunafonds heeft in 2006 met 27 ondernemers op de Veluwe overeenkomsten afgesloten voor het medegebruik van landbouwpercelen door edelherten. De landbouwpercelen zijn voorzien van een wilde zwijnenkerend raster wat geen belemmering vormt voor edelherten. Voor de schade, die edelherten aan de gewassen veroorzaakten is met deze ondernemers een overeenkomst gesloten. In de overeenkomst zijn afspraken gemaakt over het toelaten van de edelherten op de gewassen en de wijze waarop de schade door de edelherten zal worden gecompenseerd. Deze overeenkomsten zijn afgesloten voor een periode van vijf jaren. In 2011 is besloten dat met ingang van 2012 de overeenkomsten niet zullen worden verlengd.

Taxaties van de overeenkomsten die in het kader van de opvang van overwinterende ganzen worden verricht

Met de directie Natuur Landschap en Platteland en de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I is afgesproken dat het Faunafonds opdracht verleent de schade door overwinterende ganzen en smienten in de aangewezen ganzenfoerageergebieden op percelen waarvoor grondgebruikers een opvangovereenkomst voor het opvangen van overwinterende ganzen en smienten (PSAN) laat vaststellen. De kosten daarvan worden aanvankelijk door het Faunafonds voorgeschoten en achteraf gedeclareerd bij de Dienst Regelingen.

4. Bedrijfsvoering

4.1. Secretariaat

Het verslagjaar 2011 uitgedrukt in cijfers laat het volgende beeld zien.

6222 verzoekschriften werden ontvangen (2010: 5829, een stijging van 6,32%). Hiervan kwamen 4218 verzoeken tot een uitbetaling (2010: 4355, 3,15% minder dan vorig jaar). Voor wat betreft de ganzenopvangovereenkomsten op de Waddeneilanden geldt het volgende beeld. In 2011 zijn hiervoor 140 overeenkomsten afgesloten (2010: 139, een toename van 0,72%). Ook kon de doorlooptijd van de afhandeling van verzoekschriften voor een tegemoetkoming in de schade binnen de administratie verder worden verminderd. De voor de bedrijfsvoering belangrijke doorlooptijd, de periode tussen ontvangst van het taxatierapport en het moment van betalen van de tegemoetkoming is van 46 dagen in 2010 aanzienlijk opgelopen naar 63 dagen in 2011. De oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat in 2011 ongeveer 525 herkansingsbrieven zijn verstuurd. Dit was nodig omdat het adequaat gebruik van de aan verjaging verleende ontheffing moest worden getoetst. De tijd die de aanvrager nodig had om de aanvullende rapportage in te zenden moet worden meegeteld als doorlooptijd. Het bestuur heeft na de invoering van de Wet Dwangsom bepaald dat deze termijn de tien weken niet mag overschrijden. Ondanks het grote aantal herkansingsbrieven en de werkzaamheden die daarmee zijn gemoeid zijn we ook in 2011 binnen de door het bestuur gestelde termijn gebleven!

Formatie van het secretariaat

De formatie van het secretariaat van het Faunafonds is bepaald op 12 fte permanent en 2,5 fte tijdelijk. De tijdelijke formatie heeft betrekking op de coördinator onderzoek (0,5 fte), een beleidsmedewerker faunazaken (1 fte) en een uitzendkracht om piekbelastingen over het jaar op te vangen (1 fte). De kosten van deze beide functies die via StartPeople worden ingehuurd, worden op grond van de tussen het departement en de uitzendorganisatie gesloten raamovereenkomst rechtstreeks door EL&I betaald en komen daarom niet voor in het financieel verslag. De detacheringovereenkomst met de beleidsmedewerker is verlengd tot en met 31 december 2011. Het bestuur heeft besloten voor de coördinatie van de onderzoekstaken 0,5 fte beschikbaar te stellen uit de onderzoeksgelden. Hiertoe is de medio 2010 gesloten overeenkomst met Van Bommel Faunawerk in 2011 gecontinueerd.

4.2. Informatisering en automatisering

De verzoekschriften faunaschade worden ingevoerd in het Faunafonds3000 systeem, een op MSAccess en SQL-server gebaseerd automatiseringsprogramma. Voor het beheer en onderhoud van dit programma wordt een extern bedrijf ingeschakeld. In het verslagjaar 2011 zijn in de procesapplicatie van het Faunafonds3000 wederom praktische verbeteringen aangebracht. Deze verbeteringen worden tevens als basis gebruikt voor een in 2011 opgestart project voor digitale raadpleging en archivering van jurisprudentie en bezwaarschriften. Dit project zal in de toekomst verder uitgebreid worden voor de volledige digitalisering van het totale werkproces. Hiermee kan dan tevens worden voldaan aan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot een volledige digitaal werkproces. Dit in het kader van het project Digitale Overheid waarin is bepaald dat ook het werkproces van het Faunafonds in 2015 geheel gedigitaliseerd dient te zijn.

Evenals in 2010 ondervond het Faunafonds ook dit verslagjaar regelmatig hinder van de ICT reorganisatie van DICTU. Beleidsmatig is nog steeds geen keuze gemaakt welke nieuwe vorm van kantoorautomatisering beschikbaar zal worden gesteld aan het Faunafonds. Evenals voorgaande jaar leverde deze status regelmatig vertragingen en onduidelijkheden op bij het aanmelden en afhandelen van ICT storingen. Een definitieve keuze is tevens van belang bij de toekomstige overgang naar de provincies en bij de voortgang van het opgestarte project rond digitalisering van het werkproces.

5. Sociaal Jaarverslag

5.1. Personeel

In hoofdstuk 4 is ingegaan op het secretariaat van het Faunafonds als organisatieonderdeel. Hier zal daarom worden ingegaan op personeelszaken.

Het aantal medewerkers dat eind 2010 voor het secretariaat van het Faunafonds werkzaam was bedroeg in totaal 16 (7 vrouwen en 9 mannen).

Eén keer per jaar wordt met alle medewerkers een ontwikkelingsgesprek gevoerd.

Bij het secretariaat zijn vier consultants werkzaam. De indeling van de werkgebieden is als volgt:

De consultant Noord treedt namens het Faunafonds op in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe.

De consultant Oost werkt in de provincies Overijssel, Gelderland en Utrecht. De consultant West werkt in

de provincies Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland. De consultant Zuid in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg.

5.2. Arbeidsomstandigheden

Het secretariaat van het Faunafonds is gehuisvest in het BurgRaadtgebouw in Dordrecht. Dit betreft een verzamelkantoorpand. Gemiddeld bevinden zich per dag 250-300 personen in het pand. Het pand is een modern kantoorpand dat is gelegen tegenover het NS-station Dordrecht. De bereikbaarheid met openbaar vervoer is daardoor uitstekend. Aan de zij- en achterkant van het pand zijn voldoende parkeerplaatsen beschikbaar. In maart 2008 is een risico-inventarisatie voor de gebouwonderdelen, waarin het secretariaat van het Faunafonds is gehuisvest, uitgevoerd. Hieruit zijn geen bijzondere risico's naar voren gekomen. Wel is op een aantal plaatsen aanpassing in de werkplek voorgesteld. Deze zijn allen opgevolgd.

Teneinde de medewerkers beter te wapenen tegen verbaal geweld is besloten in 2011 een communicatietraining te geven aan alle medewerkers. Tijdens deze training die werd verzorgd door twee medewerkers van Bureau 14 is zowel in theorie als in praktijk uiteengezet hoe in bepaalde situaties het meest accuraat kan worden gehandeld. In december 2011 is een 'terugkommiddag' gehouden en is geëvalueerd wat de medewerkers van de training hadden opgestoken en hoe zij het geleerde in de praktijk hebben toegepast. De training werd als zeer nuttig ervaren.

5.3. Bedrijfshulpverlening

In het pand is een bedrijfshulpverleningsorganisatie opgezet. Binnen die organisatie zijn ontruimers en bedrijfshulpverleners actief. De secretaris van het Faunafonds fungeert als Hoofd BHV. Vanwege zijn verantwoordelijkheden ten aanzien van BHV is de secretaris eind 2010 gestart met de opleiding Coördinator/hoofd BHV. Op 18 februari 2011 is hij geslaagd voor het aan deze cursus verbonden eindexamen. In het kader van die opleiding heeft de secretaris een nieuwe Risico- Inventarisatie en Evaluatie (RIE) onder de medewerkers van het Faunafonds uitgevoerd. Uit deze inventarisatie en evaluatie is een aantal specifieke restrisico's naar voren gekomen die in het BHV-plan van de totale BHV-organisatie in het BurgRaadtgebouw zullen worden opgenomen.

Door het vertrek van de Dienst Regelingen, die ook het Hoofd BHV leverde, is de BHV-organisatie thans in herstructurering. Door de vele 'kleine' huurders is de BHV-organisatie, zoals die voorheen bestond, thans niet meer haalbaar en betaalbaar. Daarom is besloten uitsluitend nog te werken met personen die de basis BHV-training hebben gevolgd. De drie personen met een EHBO diploma blijven beschikbaar, maar dit aantal zal niet worden uitgebreid. In 2010 is het nieuwe BHV-plan door alle huurders gezamenlijk vastgesteld. Bij het Faunafonds heeft de secretaris een EHBO- en BHV-diploma en heeft hij

in 2011 de herhalingslessen gevolgd die nodig waren om de geldigheid van beide opleidingen te behouden. In 2012 zullen twee medewerkers van het Faunafonds worden opgeleid tot BHV'er. In november 2011 is onder leiding van de secretaris als hoofd BHV een algehele ontruimingsoefening in het gehele BurgRaadtgebouw gehouden. De oefening die werd gevolgd door het externe opleidingsbedrijf is goed verlopen. Alle gebruikers van het pand hadden na de opdracht tot ontruiming het pand binnen 10 minuten verlaten en waren verzameld op de afgesproken verzamellocatie.

5.4. Ondernemingsraad

Het Faunafonds kent, gelet op de omvang van het secretariaat geen eigen ondernemingsraad, maar maakt deel uit van de ondernemingsraad van de Directie Natuur Landschap en Platteland. De medewerkers van het Faunafonds worden in de ondernemingsraad vertegenwoordigd door een medewerker van het secretariaat van het Faunafonds.

5.5. Personeelsvereniging

Het Faunafonds kent geen eigen personeelsvereniging. Enkele medewerkers van het secretariaat zijn lid van de LNV-vereniging LAVIVO in Den Haag.

6. Financieel verslag 2011

Inhoud

- A Balans per 31 december 2011 / 42
- B Staat van baten en lasten over het jaar 2011 / 43
- C Grondslagen voor de financiële verslaggeving / 44
- D Toelichting op de balans per 31 december 2011 / 45
- E Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen / 48
- F Toelichting op de staat van baten en lasten over het jaar 2011 / 49
- Controleverklaring van de onafhankelijke accountant / 56

A Balans per 31 december 2011 (na resultaatbestemming)

	31 december 2011		31 december 2010	
	€	€	€	€
Activa				
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen	113.741		228.529	
Liquide middelen	3.049.935		582.900	
		3.163.676		811.429
Passiva				
BESTEMMINGSFONDS		591.648		677.263
KORTLOPENDE SCHULDEN		2.572.028		134.166
		3.163.676		811.429

B Staat van baten en lasten over het jaar 2011

BATEN	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010	LASTEN	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€		€	€	€
Wettelijke taken				Wettelijke taken			
Bijdragen EL&I en provincies tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten	12.052.003	15.705.000	8.692.915	Tegemoetkoming schade beschermde inheemse diersoorten	12.052.003	15.705.000	8.692.915
Bijdragen EL&I onderzoek, voorlichting en opleiding	514.140	510.000	523.590	Onderzoek, voorlichting en opleiding	599.755	510.000	618.025
Bijdrage EL&I overige bestuurskosten	103.235	144.000	110.551	Bestuur	103.235	144.000	110.551
Bijdrage EL&I secretariaatskosten	157.159	219.000	152.234	Secretariaat	209.385	219.000	177.081
Bijdrage EL&I intake en uitbetaling	49.034	-	51.139	Intake en uitbetaling	49.034	-	51.139
Bijdrage EL&I preventie schade beschermde dieren (rasters)	227.582	250.000	204.583	Preventie schade beschermde dieren	227.582	250.000	204.583
Bijdrage EL&I kosten derden	2.714.735	2.204.000	1.699.811	Kosten derden	2.714.735	2.204.000	1.699.811
Financiële baten	52.226	-	24.847				
	15.870.114	19.032.000	11.459.670		15.955.729	19.032.000	11.554.105
Oprachten derden				Oprachten derden			
Bijdrage EL&I gedoogovereenkomsten (dassen en herten)	726.769	580.000	636.780	Gedoogovereenkomsten (dassen en herten)	726.769	580.000	636.780
Bijdrage EL&I ganzen opvangovereenkomsten	1.735.027	1.171.000	1.090.548	Ganzen opvangovereenkomsten	1.735.027	1.171.000	1.090.548
Bijdrage EL&I PSAN	699.826	720.000	792.273	Uitvoeringskosten PSAN	699.826	720.000	792.273
	3.161.622	2.471.000	2.519.601		3.161.622	2.471.000	2.519.601
Totale baten	19.031.736	21.503.000	13.979.271	Totale lasten	19.117.351	21.503.000	14.073.706
				Totale baten	19.031.736	21.503.000	13.979.271
				Totale lasten	19.117.351	21.503.000	14.073.706
				RESULTAAT	(85.615)	-	(94.435)
				Resultaatbestemming			
				Bijdragen EL&I onderzoek, voorlichting en opleiding	514.140		523.590
				Kosten onderzoek, voorlichting en opleiding	(599.755)		(618.025)
				Onttrekking aan het bestemmingsfonds	(85.615)		(94.435)

C Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

Wettelijke taken

De wettelijke taken van het Faunafonds betreffen:

- het bevorderen van maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade door dieren;
- het in de daarvoor in aanmerking komende gevallen verlenen van tegemoetkomingen in geleden schade, aangericht door dieren behorende tot beschermde inheemse diersoorten;
- gedeputeerde staten van de provincies van advies te dienen over de uitvoering van aan hen bij wet opgedragen taken;
- De Minister van EL&I van advies te dienen bij het ontwerp van algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen.

Financiering

De lasten van het Faunafonds worden door de Minister van EL&I gefinancierd tot ten hoogste de door het Ministerie goedgekeurde begroting (zoals opgenomen op pagina 43), verminderd met ontvangen financiering van derden, met uitzondering van betaalde tegemoetkomingen en gerelateerde taxatiekosten wegens schade door beschermde inheemse diersoorten en de projectkosten PSAN, waarvoor een open eind regeling geldt.

Grondslagen voor de waardering van Activa en Passiva

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij in de onderstaande toelichting anders is vermeld.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, waar nodig onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. De voorziening wordt bepaald op grond van een individuele beoordeling van de openstaande vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het Faunafonds.

Grondslagen voor de bepaling van baten en lasten

Lasten

Lasten worden aan het verslagjaar toegerekend voor zover zij tot betalingen in dat verslagjaar hebben geleid, met uitzondering van de kosten van onderzoek, voorlichting en opleiding die aan het verslagjaar worden toegerekend op basis van het baten en lasten stelsel.

Baten

Baten worden aan het verslagjaar toegerekend naar gelang de gerelateerde subsidiabele lasten aan het verslagjaar zijn toegerekend, met inachtneming van het onder 'financiering' vermelde, met uitzondering van de te ontvangen bijdragen EL&I onderzoek, voorlichting en opleiding, welke aan het verslagjaar zijn toegerekend afgeleid van het aantal uitgegeven jachtakten.

D Toelichting op de balans per 31 december 2010

ACTIVA

Vorderingen

	31 december 2011	31 december 2010
	€	€
Ministerie van EL&I-DR	113.741	228.529
	<u>113.741</u>	<u>228.529</u>

De vordering op het Ministerie EL&I-DR is als volgt te specificeren:

	2011	2010
	€	€
Saldo per 1 januari	228.529	233.887
Taxatiekosten project PSAN	690.978	677.636
Kooikers- en valkeniersakten	4.140	13.590
Af: ontvangen inzake voorgaand boekjaar	(228.186)	(223.987)
Af: ontvangen inzake 2010/2011	(581.720)	(472.597)
Saldo per 31 december	<u>113.741</u>	<u>228.529</u>

Liquide middelen

	31 december 2011	31 december 2010
	€	€
Coöperatieve Rabobank BA, rekening-courant I	188.640	492.437
Coöperatieve Rabobank BA, rekening-courant II	615.232	90.463
Coöperatieve Rabobank BA, bedrijfsspaarrekening I	68.772	-
Coöperatieve Rabobank BA, bedrijfsspaarrekening II	177.291	-
Coöperatieve Rabobank BA, bedrijfsspaarrekening III	2.000.000	-
	<u>3.049.935</u>	<u>582.900</u>

Het saldo van de rekeningen staat ter vrije beschikking van het Faunafonds. Met het departement van EL&I zijn in het Aansturingsarrangement afspraken gemaakt over de bevoorschotting van het Faunafonds. Door de wijze van bevoorschotting ontstaat soms tijdelijk een liquiditeitsoverschot. Deze middelen worden tijdelijk gestort op één van de spaarrekeningen. Met Coöperatieve Rabobank BA zijn afspraken gemaakt over variabele rentevergoedingen op die spaarrekeningen.

PASSIVA

Bestemmingsfonds

	2011	2010
	€	€
Saldo per 1 januari	677.263	771.698
Bijdragen EL&l onderzoek, voorlichting en opleiding	514.140	523.590
Kosten van onderzoek, voorlichting en opleiding	(599.755)	(618.025)
Saldo per 31 december	591.648	677.263

De bijdragen EL&l onderzoek, voorlichting en opleiding hebben voor een bedrag van € 510.000 (2010: € 510.000) betrekking op jachtakten en voor een bedrag van € 4.140 (2010: € 13.590) op kooikers- en valkeniersakten.

In 2007 heeft het bestuur van het Faunafonds besloten de coördinatie van het onderzoek naar alternatieven een extra impuls te geven. Besloten werd een coördinator onderzoek aan te trekken voor 0,5 fte en deze te financieren uit het onderzoeksbudget. Met ingang van 2010 is hiervoor een overeenkomst gesloten met een extern (onderzoeks-)bureau.

Kortlopende schulden

	31 december 2011	31 december 2010
	€	€
Ministerie van EL&l-Directie NLP, te veel ontvangen bijdrage	2.568.108	130.246
Ministerie van EL&l-DOB	3.920	3.920
	2.572.028	134.166

Verloop te betalen Ministerie EL&I-Directie NLP:

Boekjaar	Totale baten volgens jaarrekening boekjaar	Af: financiële baten volgens jaarrekening boekjaar	Af: ontvangen van provincies in boekjaar	Af: ontvangen voorschotten van Ministerie van EL&I-Directie NLP in boekjaar	Saldo te betalen EL&I per 31 december 2010	Af: ontvangen van Ministerie EL&I-Directie NLP in 2011 inzake afrekening voorgaande jaren	Saldo te betalen EL&I-Directie NLP per 31 december 2011
2010 (totaal)	13.979.271	-24.847					
Af: 2010 (DR)	-691.226	-					
2010 (NLP)	13.288.045	-24.847	-25.444	-13.368.000	-130.246	130.246	-
2011 (totaal)	19.031.736	-52.226					
Af: 2011 (DR)	-695.118	-					
2011 (NLP)	18.336.618	-52.226	-	-20.852.500	-	-	-2.568.108
					-130.246	130.246	-2.568.108

Bij de bepaling van de schuld aan het Ministerie van EL&I-Directie NLP inzake teveel ontvangen bijdrage is er van uitgegaan dat de totale lasten over het boekjaar 2011, voor zover niet onttrokken aan het bestemmingsfonds, ten bedrage van € 19.031.736, verminderd met de bijdrage van de Dienst Regelingen ten bedrage van € 695.118 en de financiële baten ten bedrage van € 52.226, door het Ministerie van EL&I gefinancierd zal worden.

Voor een bedrag van € 710.796, zijnde de overschrijding van de goedgekeurde begroting inzake gedoogovereenkomsten dassen en herten ten bedrage van € 146.769 en de overschrijding van de goedgekeurde begroting inzake ganzenopvangovereenkomsten ten bedrage van € 564.027, is dit onzeker.

Omdat het Ministerie van EL&I opdracht heeft verleend voor het afsluiten van 5-jarige dassenovereenkomsten en 1-jarige ganzenopvangovereenkomsten en sprake is van een variabele vergoedingscomponent in deze contracten, waarvoor bij vaststellen van de begroting voor 2011 niet te voorzien was dat deze vergoedingen zouden toenemen (zie de meer gedetailleerde toelichting op de lasten hierna), zijn wij van mening dat het Ministerie van EL&I aanvullende bijdragen dient te verlenen ter dekking van deze lasten. Aangezien tot op heden geen besluitvorming door het Ministerie van EL&I heeft plaatsgevonden over deze aanvullende bijdragen, is sprake van een onzekerheid. Het Faunafonds beschikt niet over eigen middelen om deze lasten voor zijn rekening te nemen, indien het Ministerie van EL&I desondanks negatief besluit.

Het bedrag 2011 ad € 695.118 dat ten laste komt van Dienst Regelingen betreft taxatiekosten project PSAN ad € 690.978 en kooikers- en valkeniersakten ad € 4.140. De toelichting van het project PSAN is opgenomen onder de toelichting op de staat van baten en lasten over het jaar 2011. De vordering op Dienst Regeling is afzonderlijk in de balans gepresenteerd.

E Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Ganzen opvangovereenkomsten

Met ingang van het seizoen 2007/2008 is de uitvoering van de ganzen opvangovereenkomsten onder verantwoordelijkheid van de provincie gebracht (PSAN). De provincies hebben besloten dat de Dienst Regelingen de PSAN voor de provincies zullen uitvoeren. Het gaat daarbij om zesjarige overeenkomsten. Het Faunafonds is verzocht de taxatie van de schadecomponent in de ganzen overeenkomsten vast te stellen.

Voor de opvang van rotganzen en toendrarietganzen zijn via drie agrarische natuurverenigingen met individuele grondgebruikers op de Waddeneilanden en met twee individuele grondgebruikers in respectievelijk Zeeland en Noord-Brabant opvang-overeenkomsten afgesloten ingaande 1 oktober 2011 voor het seizoen 2011/2012. De resterende verplichtingen per 31 december 2011 bedragen circa € 1.000.000.

Dassen gedoogovereenkomsten

Het Faunafonds heeft per 1 januari 2010 besloten de met individuele grondgebruikers gedoogovereenkomsten per 1 januari 2011 met een periode van vijf jaar te verlengen. De resterende verplichtingen per balansdatum bedragen circa € 2.320.000.

Edelherten gedoogovereenkomsten

Het bestuur heeft in 2011 besloten de met een dertigtal individuele grondgebruikers op de Veluwe afgesloten gedoogovereenkomsten voor edelherten per 1 januari 2012 niet meer te verlengen. Jaarlijks wordt nadat de eigen verklaring is overgelegd, de gedoogvergoeding uitgekeerd.

Tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten en taxatiekosten

Aangezien tegemoetkomingen en taxatiekosten in de jaarrekening verwerkt worden voor zover betaling heeft plaatsgevonden, is de verplichting inzake schademeldingen en taxaties die hun oorsprong hebben voor 31 december 2011 niet in de balans opgenomen. Voorts is sprake van nog niet afgewikkelde bezwaarschriften en enkele beroepsprocedures. Hoewel het belang van deze verplichtingen aanzienlijk is, is kwantificering van de verplichtingen niet mogelijk.

F Toelichting op de staat van baten en lasten over het jaar 2010

BATEN

Bijdragen EL&I en provincies

Het Ministerie van EL&I heeft de begroting goedgekeurd per brief d.d. 23 november 2010, kenmerk NLP 2010-3083. De begroting inzake de tegemoetkomingen in schade beschermde inheemse diersoorten is laatstelijk aangepast per brief d.d. 30 november 2011, kenmerk 252754.

Financiële baten

Betreft de bijgeschreven rentevergoeding op de tegoeden bij de Coöperatieve Rabobank BA. Met het Ministerie van EL&I is afgesproken dat de rentebaten in mindering worden gebracht op de secretariaatskosten.

LASTEN

Wettelijke taken

Tegemoetkomingen schade beschermde inheemse diersoorten

De betaalde tegemoetkomingen in 2011 zijn als volgt te specificeren:

	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
Schade wildsoorten	34.754	58.000	55.756
Schade ganzen	9.038.454	5.658.000	6.190.073
Schade zwanen	97.546	80.000	76.844
Schade watervogels	816.397	587.000	426.012
Schade zangvogels	1.239.826	598.000	1.430.987
Schade roeken en andere kraaiachtigen	69.102	86.000	84.982
Schade overige vogels	11.100	22.000	13.242
Schade zoogdieren	744.824	433.000	415.019
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	12.052.003	7.522.000	8.692.915
Meer toegezegd	-	8.183.000	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	12.052.003	15.705.000	8.692.915
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Het bedrag dat in 2011 in totaal is betaald voor tegemoetkomingen in de schade door beschermde inheemse diersoorten bedraagt € 12.055.221. In 2011 is een bedrag van € 3.218 terugontvangen voor in 2010 teveel betaalde tegemoetkomingen. Het saldo van de uitbetaalde tegemoetkomingen komt daarmee op € 12.052.003

De tegemoetkomingen in de schade door wildsoorten is iets afgenomen. De schade door ganzen, verreweg de grootste post van de tegemoetkomingen die het Faunafonds het afgelopen jaar heeft betaald wordt enerzijds veroorzaakt door de schade die met name grauwe ganzen en kolganzen in het winterseizoen hebben veroorzaakt. Anderzijds is ook de grasprijs sterk gestegen. De prijs van voorjaarsgras in 2010 bedroeg € 0,16 per kg drogestof, terwijl het bestuur de prijs van voorjaarsgras in 2011 heeft vastgesteld op € 0,26 per kg drogestof.

Ook de schade van jaarrondverblijvende grauwe ganzen is het afgelopen jaar met meer dan € 300.000 gestegen. Verder valt op dat de schade door smienten weer op het niveau is van enkele jaren geleden namelijk circa € 800.000. Opvallend is dat de schade van zangvogels in met name fruit en dan in het bijzonder peren lager is dan voorgaand jaar. Daarentegen is de schade door zoogdieren weer fors toegenomen. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 3.1 van het jaarverslag.

Onderzoek, voorlichting en opleiding

	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
Automatiseringskosten	15.684	10.000	13.257
Onderzoekskosten	584.071	500.000	604.768
	599.755	510.000	618.025
De automatiserings- en onderzoekskosten zijn als volgt te specificeren:			
Automatiseringskosten			
Handreiking Faunaschade	15.684		12.721
Aanpassing website	-		536
	15.684	10.000	13.257
Onderzoekskosten			
Detachering coördinator Onderzoek	70.097		63.069
Rasteronderzoek ganzen Deelen/Wieden	-		37.662
Onderzoek ganzen Texel	49.750		273.609
Pilot Border Collie verjaging	-		94.726
Fruitschade Fireflyonderzoek	50.838		60.881
Totale schade en baten landbouw CLM	48.523		-
Landbouwschade overzomerende ganzen	86.934		-
Evaluatie faunabeheerplan	31.776		-
Beveronderzoek	9.401		-
Populatiebeheer kolganzen	116.141		-
Overig onderzoek	120.611		74.821
	584.071	730.000	604.768
Minder toegezegd (te onttrekken aan het bestemmingsfonds)	-	(230.000)	-
	584.071	500.000	604.768

In 2011 is het onderzoek naar de natuur- en landbouwschade door overzomerende grauwe ganzen op Texel zijn derde en laatste jaar ingegaan. Het eindrapport van dit onderzoek is nagenoeg gereed. Sovon heeft in 2011 de toepassing van de Firefly bakenkaart op praktijkschaal getoetst. Uit deze toets is gebleken dat de toepassing van de bakenkaart de schade van zangvogels in fruit sterk lijkt te verminderen.

De Zoogdiervereniging heeft in 2011 in een gezamenlijke opdracht van het Faunafonds, de provincies en de Faunabeheereenheden een onderzoek uitgevoerd naar de lessen geleerd uit de eerste generatie faunabeheerplannen in de tweede generatie van deze plannen. Door bureau Kurstjens is in opdracht van het Faunafonds een onderzoek ingesteld naar de schade die in de toekomst mogelijk kan worden verwacht als de beverpopulatie zich verder in ons land uitbreidt. Tenslotte heeft het bestuur besloten een postdoc positie in de stellen naar de populatieontwikkeling van de overwinterende kolganzen onder invloed van schadebestrijding in Nederland en jacht in andere landen van de flyway. Voor een uitgebreidere toelichting wordt hier verwezen naar hoofdstuk 3.4 van het jaarverslag. Alle door het bestuur vastgestelde onderzoeksrapporten worden gepubliceerd op de website van het Faunafonds www.faunafonds.nl.

Bestuur

	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
Bestuurskosten	3.584	-	1.696
Vergaderkosten	10.673	15.000	3.977
Reis- en vakantiekosten bestuursleden	36.393	40.000	36.391
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	50.650	55.000	42.064
Accountantskosten	21.736	25.000	19.107
Advieskosten inzake nieuw controleprotocol en kosten review EL&I	635	7.000	2.047
Overige advieskosten	13.616	-	-
Kosten werkconferentie aanpak van exoten in het veld	-	-	41.057
Voorlichting/public relations inzake decentralisatie	-	57.000	6.276
Ontheffingsymposium Nijkerk	16.598	-	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	103.235	144.000	110.551
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De vergaderkosten zijn enigszins gestegen ten opzichte van 2010. De oorzaak hiervan is dat in de oorspronkelijke vergaderlocatie van het Faunafonds (Kasteel Groeneveld) geen zaalhuur in rekening werd gebracht. Door een grootscheepse renovatie was het met ingang van januari 2011 niet meer mogelijk daar de bestuursvergadering te houden en heeft het bestuur besloten uit te wijken naar de Schakel te Nijkerk waar wel zaalhuur moet worden betaald en commerciële prijzen gelden voor consumpties en lunches.

Op 15 november 2011 heeft het bestuur een ontheffingen symposium georganiseerd. Thema van die bijeenkomst waren de ontheffingen die provincies verlenen en de rol van de adviezen van het Faunafonds daarbij.

Secretariaat

	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
Automatisering	111.569	120.000	72.596
Huur- en servicekosten	31.686	33.000	27.677
Opleidingskosten	6.901	-	8.474
Notaris-, advocaat- en proceskosten	-	-	6.223
Bureau- en kantoorkosten	54.493	62.000	60.311
BHV en personeelexcursie	4.736	4.000	1.800
	209.385	219.000	177.081

De kosten van automatisering zijn dit jaar sterk gestegen. De reden hiervan is dat het Faunafonds gebonden is aan de service van de dienst DICTU van EL&I die voor alle diensten die zij voor het Faunafonds verricht met ingang van 2011 kosten in rekening brengt aan het Faunafonds. Voor het onderhouden van het administratieve digitale Faunafonds3000 systeem is een bedrag vergelijkbaar met dat van 2010 besteed.

In 2011 is een communicatie training gegeven aan de medewerkers van het secretariaat van het Faunafonds met als doel hen beter weerbaar te maken tegen verschillende vormen van verbaal geweld waar helaas ook medewerkers van het Faunafonds aan de telefoon, in geschrift of in het veld mee worden geconfronteerd.

Notaris- advocaat en proceskosten zijn in 2011 voor wat betreft juridische advisering aan bestuur verwerkt onder bestuurskosten en voor wat betreft bezwaarjuristen en proceskosten onder kosten derden. Gezien het beperkte belang zijn de vergelijkende cijfers niet aangepast.

Intake en uitbetaling

	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
Intake en uitbetaling	49.034	-	51.139

Sinds 1 maart 2011 is de mogelijkheid geopend digitaal een verzoekschrift faunaschade bij het Faunafonds in te dienen. Deze kosten hebben betrekking op de werkzaamheden die Natuurnetwerk ten behoeve van het Faunafonds heeft verricht om de digitale inwinning van de verzoekschriften mogelijk te maken.

Preventie schade beschermde dieren

	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
Rotganzen verjaging Texel	11.677	20.000	6.188
Rasters	215.905	230.000	198.395
	<u>227.582</u>	<u>250.000</u>	<u>204.583</u>

Kosten derden (taxateurs, Dienst Regelingen en bezwaar juristen en proceskosten)

	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
Taxatiekosten	2.047.021	1.604.000	1.699.811
Dienst Regelingen	654.774	600.000	-
Bezwaar juristen en proceskosten	12.940	-	-
	<u>2.714.735</u>	<u>2.204.000</u>	<u>1.699.811</u>

De in de jaarrekening 2010 uitgesproken verwachting dat de taxatiekosten in 2011 verder zullen stijgen is uitgekomen. Het aantal verzoekschriften Faunaschade dat bij het Faunafonds is ingediend is verder gestegen. Dat betekent ook dat de kosten voor het laten vaststellen van de schade is toegenomen.

Met ingang van 2011 heeft de Directie NLP besloten de kosten van de Dienst Regelingen ten behoeve van het Faunafonds maakt voor de werkzaamheden van de afdeling Recht en Rechtsbescherming voor de bijstand in bezwaar- en beroepsprocedures door het Faunafonds zelf te laten betalen.

Een belangrijke kostenpost vormt de post bezwaarjuristen en proceskosten. In 2011 is het Faunafonds geconfronteerd met enkele civiele procedures. Daarbij is het wettelijk verplicht dat het Faunafonds zich laat vertegenwoordigen door een advocaat. De kosten daarvan zijn aanzienlijk. Tenslotte wordt het Faunafonds in het geval een tegen het fonds ingesteld beroep door de bestuursrechter gegrond wordt verklaard, veroordeeld in de kosten van dat beroep.

OPDRACHTEN DERDEN

Gedoogovereenkomsten (dassen en herten)

	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
Opvang dassen	664.295	650.000	573.793
Opvang edelherten	62.474	69.000	62.987
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	726.769	719.000	636.780
Minder toegezegd	-	(139.000)	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	726.769	580.000	636.780
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Het jaar 2011 is het eerste jaar van de nieuwe verlengingsperiode van deze overeenkomsten. In 2010 heeft het bestuur besloten de dassengedoogovereenkomsten weer voor vijf jaar te verlengen dus voor de jaren 2011 tot en met 2015. De gedoogovereenkomst bestaat uit twee componenten; een vaste vergoeding voor het beschermen van de dassenburcht of de dassenpijpen en een variabele vergoeding voor de gewasschade die dassen veroorzaken. De gewasschade wordt bij het aangaan van de overeenkomst door de taxateur vastgesteld en geldt in beginsel voor de duur van de overeenkomst. Als de grondgebruiker van oordeel is dat de gewasschade niet meer in verhouding staat tot het door de taxateur vastgestelde bedrag kan hij na betaling van € 300 het Faunafonds verzoeken de gewasschade opnieuw vast te stellen. Het bedrag van € 300 komt overeen met de kosten van de taxatie. De overschrijding van het voor 2011 begrote bedrag wordt veroorzaakt doordat bij de begroting 2011 die in augustus 2010 door het bestuur is vastgesteld, geen rekening kon worden gehouden met de hogere opbrengstprijzen die respectievelijk in april en juli 2011 zijn vastgesteld. Het thans uitbetaalde bedrag staat in beginsel voor de gehele periode van de dassenovereenkomsten vast.

Het bestuur heeft voorts besloten de edelhertenovereenkomsten niet te verlengen. Dat betekent dat 2011 het laatste jaar is dat voor deze diersoort opvangovereenkomsten bestonden. De overschrijding wordt extra benadrukt, omdat het departement ondanks dat voor deze begrotingspost een bedrag was begroot van € 719.000 besloten heeft hiervoor € 139.000 minder toe te zeggen.

Voor de dekking van de begrotingsoverschrijding wordt verwezen naar de toelichting op de schuld aan het Ministerie van EL&I –Directie NLP op pagina 47.

Ganzen opvangovereenkomsten

De aanzienlijk hogere kosten voor de ganzenopvangovereenkomsten worden evenals de hogere kosten voor de tegemoetkomingen in de schade door beschermde dieren veroorzaakt door de hogere prijs voor een kg droge stof. Deze is in 2010 van € 0,16 per kg drogestof in 2011 gestegen naar € 0,26 per kg drogestof. Omdat deze overeenkomsten op uitdrukkelijk verzoek van de Minister van EL&I zijn afgesloten wordt de overschrijding geacht te vallen onder de openeind financiering voor de tegemoetkomingen in de schade.

	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
Beheersvergoeding en schade rotganzen op de wadden	1.662.279	960.000	990.947
Opvang ganzen individueel	72.748	72.000	99.601
	<u>1.735.027</u>	<u>1.032.000</u>	<u>1.090.548</u>
Meer toegezegd	-	139.000	-
	<u>1.735.027</u>	<u>1.171.000</u>	<u>1.090.548</u>

Voor de dekking van de begrotingsoverschrijding wordt verwezen naar de toelichting op de schuld aan het Ministerie van EL&I –Directie NLP op pagina 47.

Uitvoeringskosten PSAN

	Werkelijk 2011	Begroting 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
Project PSAN ten laste van Ministerie EL&I-Directie NLP: detacheringkosten	8.848	70.000	114.637
Project PSAN ten laste van Ministerie EL&I -DR: taxatiekosten	690.978	650.000	677.636
	<u>699.826</u>	<u>720.000</u>	<u>792.273</u>

De lagere detacheringkosten worden veroorzaakt door het feit dat de detacheringkosten met ingang van 2011 gebracht onder de Raamovereenkomst met Start People rechtstreeks door het ministerie EL&I worden voldaan. Het hier verantwoorde bedrag van € 8.848 heeft betrekking op kosten die nog in 2010 zijn gemaakt maar die in 2011 zijn gefactureerd.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

BakerTilly Berk N.V.
Lichtenauerlaan 230
Postbus 8545
3009 AM Rotterdam
T: +31 (0)10 253 59 00
F: +31 (0)10 253 59 99
E: rotterdam@bakertillyberk.nl
KvK: 24425560
www.bakertillyberk.nl

Aan: het bestuur van het Faunafonds

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag op pagina 41 tot en met 55 opgenomen jaarrekening 2011 van het Faunafonds te Dordrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2011 en de staat van baten en lasten over 2011 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van het Faunafonds is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening, in overeenstemming met de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet op pagina 44 van de jaarrekening. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opstellen van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle als bedoeld in artikel 91, eerste lid van de Flora- en Faunawet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Daarnaast hebben wij onze controle verricht in overeenstemming met de aanwijzingen zoals omschreven in het controleprotocol met kenmerk PDOC01/247359.

Het Ministerie van EL&I heeft in het controleprotocol met kenmerk PDOC01/247359 de invulling van het begrip rechtmatigheid gedefinieerd. Hiermee ligt vast wat wordt bedoeld met de in de oordeelsparagraaf opgenomen zinsnede 'de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, de Regeling vaststelling beleidsregels schadevergoeding Faunafonds, het Bestuursreglement Faunafonds en de Mandaatregeling Faunafonds'.

Bij het maken van de risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het Faunafonds. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van het Faunafonds gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel is de jaarrekening 2011 van het Faunafonds, in alle van materieel belang zijnde aspecten, opgesteld in overeenstemming met de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet op pagina 44 van de jaarrekening.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening opgenomen uitgaven 2011 inzake wettelijke taken tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, de Regeling vaststelling beleidsregels schadevergoeding Faunafonds, laatstelijk gewijzigd op 4 mei 2011 nr FF/2011/090, het Bestuursreglement Faunafonds en de Mandaatregeling Faunafonds, laatstelijk gewijzigd op 22 oktober 2008 nr. FF/2008/251, zoals omschreven in het controleprotocol met kenmerk PDOC01/247359.

Basis voor financiële verslaggeving

Wij vestigen de aandacht op pagina 44 van de jaarrekening waarin de basis voor de financiële verslaggeving is uiteengezet. De basis voor financiële verslaggeving betreft de door de entiteit gekozen grondslagen zoals overeengekomen met het Ministerie van EL&I. Dit doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Benadrukking van een onzekerheid in de jaarrekening

Wij vestigen de aandacht op de toelichting van de jaarrekening op pagina 47 ten aanzien van de schuld aan het Ministerie van EL&I-Directie NLP inzake te veel ontvangen bijdrage, waarin de onzekerheid uiteengezet is met betrekking tot de financiering van de overschrijdingen op de goedgekeurde begroting inzake gedoogovereenkomsten dassen en herten ten bedrage van € 146.769 en de ganzen opvangovereenkomsten ten bedrage van € 564.027. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Rotterdam, 27 april 2012
Baker Tilly Berk N.V.

drs. D.J. Han
Registeraccountant

Bijlage 1

Samenstelling bestuur Faunafonds 2011:

Bestuur:

(achter elk bestuurslid is aangegeven moment van aftreden volgens het Rooster van Aftreden)

Leden:

J.S. Huys (voorzitter)	(1 juli 2011, afgetreden)
Mr G.J. Jansen (voorzitter)	(1 juli 2015, herbenoembaar)
Mr. A.G. Dijkhuis	(1 juli 2012, herbenoembaar)
Drs. J.J.T. Teeuwisse	(1 juli 2013, herbenoembaar)
Mr. C.W. Ripmeester	(1 juli 2014, niet herbenoembaar)
P.M. de Koeijer	(1 juli 2015, niet herbenoembaar)
P.L. Sterkenburgh	(1 juli 2013, herbenoembaar)
Ing. W.A.P. van der Klift	(1 juli 2015, niet herbenoembaar)
J.H.M. Schellekens	(1 juli 2014, niet herbenoembaar)
Dr. R.P.B. Foppen	(1 juli 2014, niet herbenoembaar)

De leden ontvangen een vergoeding van € 190 per bezochte vergadering plus vergoeding van de gemaakte reiskosten. De voorzitter ontvangt € 254 per bezochte vergadering plus vergoeding van gemaakte reiskosten per bezochte vergadering. Daarnaast kan hij de extra bijeenkomsten en overleggen, die hij in de hoedanigheid van zijn functie bezoekt, onder dezelfde voorwaarden declareren.

Relevante nevenfuncties bestuursleden:

De heer Huys (72) is voorzitter van de Adviesgroep Natura 2000, voorzitter Stichting Omroep Limburg L1, lid van Raad van Toezicht bij twee woningbouwcorporaties en bij een instelling voor gehandicaptenzorg.

De heer Jansen (65) was tot 1 januari 2011 Commissaris van de Koningin in de provincie Overijssel. Naast voorzitter van het Faunafonds is de heer Jansen ondermeer voorzitter van de Waarderingskamer, lid van het Planbureau voor de Leefomgeving en bestuurslid van het Nationaal Groenfonds.

De heer Dijkhuis (46) was tot 1 januari 2011 werkzaam als Secretaris en Directeur van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging te Amersfoort. Verder is hij Secretaris-Penningmeester van de Stichting Flora- en faunawet examens, Lid van de Raad van Advies van de Academie voor Verenigingsmanagement en Lid van de Algemene Vergadering van FACE (Federatie van Jagersverenigingen in Europa).

De heer Teeuwisse (63) was tot begin 2012 directeur van de Zoogdiervereniging. Voorts is hij secretaris/penningmeester van de FBE Noord-Holland en voorzitter van de IJsselmeervereniging.

De heer Ripmeester (34) is senior Juridisch beleidsmedewerker bij Dierenbescherming in Den Haag.

De heer De Koeijer (55) is akkerbouwer in Zeeland en daarnaast vice-voorzitter van de ZLTO, voorzitter van de ZLTO provincie Zeeland, Lid van de Commissie Grondgebruik van LTO-Nederland en Voorzitter van de Raad van Commissarissen van het Centrum voor Landbouw en Milieu te Culemborg.

De heer Sterkenburgh (56) is veehouder in Friesland en daarnaast lid van LTO-Noord provincie Friesland, Lid van het bestuur van de Faunabeheereenheid Fryslân en voorzitter van de Vereniging van Windmoleneigenaren in Friesland.

De heer Van der Klift (74) is lid van het bestuur van de Faunabeheereenheid Utrecht.

De heer Schellekens (58) is zelfstandig gevestigd rentmeester. Daarnaast is hij vice-voorzitter van de Stichting Jachtopleiding Nederland en voorzitter van de Jagervereniging Riel.

De heer Foppen (51) is Hoofd van de afdeling Onderzoek en Advies bij SOVON, stichting Vogelonderzoek Nederland te Nijmegen. Daarnaast is de heer Foppen Lid van de Kenniskring Weidevogels, voorzitter van de European Bird Census Council en voorzitter van de wedstrijdselectie Nijmegen Atletiek.

Adviseur namens de provincies:

Ir. P. Spapens

Adviseur namens Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit:

Mr. Drs. J.W. van der Ham

Secretaris:

Mr.Ing. H. Revoort

Coördinator Faunazaken:

H.G. Engberink

Notulist:

Mr. T. Jochems-Otte

Bijlage 2

Samenstelling secretariaat Faunafonds 2011:

Secretaris Faunafonds:

Mr. Ing. H. Revoort

Coördinator Faunazaken:

H.G. Engberink

Beleidsmedewerker Juridische Zaken:

Mr. T. Jochems-Otte

Coördinator Onderzoek:

drs. F. van Bommel (detachering)

Beleidsmedewerker Faunazaken:

M. Westebring (detachering)

Chef de bureau:

N. Zonnenberg

Medewerker Financiën:

mevr. L. van Helden

Administratief medewerker:

mevr. K. Stotijn

mevr. P. Zonruiter-Cousijnse

mevr. D. de Boer (uitzendkracht)

Secretaresse:

mevr. J. Apelian

Consulenten faunazaken:

Consulent Noord-Nederland: Ing. A. Klaver

Consulent Oost-Nederland: Ing. J.A. van Baarsen

Consulent West-Nederland: K. Maasbach

Consulent Zuid-Nederland: Ing. W.A.P. Remijnse

Faunafonds

Burgemeester de Raadsingel 59

Postbus 888
3300 AW Dordrecht

Telefoon 078 - 63 95 375

Fax 078 - 63 95 377

e-mail info@faunafonds.nl

www.faunafonds.nl

Faunafonds